

l'arjau

REVISTA CULTURAL

Ajuntament de Sant Feliu de Guíxols

Núm. 57 AGOST 2008

CALIDOSCOPI

Un lloc per viure

■ L'ENTREVISTA

ROSA M. ROURICH. «Vilartagues, més que una prolongació natural de Sant Feliu, va néixer "als afores" per obra de gent vinguda de fora»

■ CONTRASTOS

Què en penseu, de com vivíeu a Sant Feliu fa cinquanta anys?

■ LES IMATGES

Una mirada a la ciutat entre 1950 i 1970

■ EL TINGLADO

Notícies i actualitat

Afeccionats al camp de futbol de la carretera de Palamós, anys cinquanta. AMSFG. (Autor: Jordi Rabell)

EN AQUEST NÚMERO...

■ UNA NOVA ETAPA	03
■ CALIDOSCOPI. Un lloc per viure	04
El punt de vista	06
Les imatges.....	28
L'entrevista. Rosa M. Rourich.....	30
Contrastos	34
■ EL TINGLADO.....	36
■ UNA CARTA.....	43
■ DIRECTORI.....	43

EDICIÓ

AJUNTAMENT DE SANT FELIU DE GUÍXOLS
www.guixols.cat

REDACCIÓ

ARXIU MUNICIPAL
SERVEI DE PUBLICACIONS D'ARXIU
Cra. de Girona, 45-47
17220 St. Feliu de Guíxols
Tel. 972 32 25 93

COORDINACIÓ

M. ÀNGELS SUQUET

CONSELL DE REDACCIÓ

PERE CARRERAS, JORDI COLOMEDA
DAVID HERNÁNDEZ

COL-LABORADORS

MARC AULADELL, RICARD BENITO, MIQUELA BIGARÓS, JORDI BOLAÑO, GERARD BUSSOT, RAFAEL CALZADA, PERE CARRERAS, PILAR GIRÓ, ISAAC GONZÁLEZ, DAVID HERNÁNDEZ, DAVID MIRET, JOSEP MÀRIA NOLLA, LLUÍS PALAHÍ, JORDI RABELL, ROSA M. ROURICH, JOSEP SOLÀ, M. ÀNGELS SUQUET.

FOTO DE LA PORTADA

NEN AL PUEBLO NUEVO, 12 DE FEBRER DE 1966.
AMSFG. (AUTOR: JORDI RABELL)

ASSESSORAMENT LINGÜÍSTIC

JOSEP SOLÀ

DISSENY I MAQUETACIÓ

DOSIS, PROJECTES GRÀFICS

IMPRESSIÓ

GRÀFIQUES BIGAS

ISSN 2013-0813

DIPOSIT LEGAL: GI-1.611-89

Cap part d'aquesta publicació, incloent-hi el disseny, fotografies, dibuixos i estadístiques, no pot ser reproduïda, emmagatzemada ni transmesa de cap manera ni per cap mitjà (elèctric, mecànic, òptic, de gravació o bé fotocòpia) sense autorització prèvia de l'autor i editor.

Pueblo Nuevo, el 12 de febrer de 1966. AMSFG.
(Autor: Jordi Rabell)

UNA NOVA ETAPA L'ARJAU es publica des de l'any 1989 i des de llavors ha passat per diferents etapes: va néixer com a informatiu i va continuar com a revista per a difondre les activitats i les actuacions dutes a terme per l'Arxiu i el Museu; d'aquesta manera, cada vegada ha anat assolint nous reptes. Actualment, aquest 2008, es converteix en una revista d'àmbit institucional i, per tant, s'obre a nous sectors de Sant Feliu de Guíxols, sense oblidar, amb tot, la seva essència fonamental i el seu compromís amb la cultura.

L'ARJAU ha tingut una evolució amb tendència a créixer: en volum, en contingut, en imatge visual, en frescor, en solidesa i, sobretot, com a publicació oberta a tothom. Així, en la redacció de la nova revista hi han intervingut els següents serveis: Turisme, Comerç, Premsa, Cultura, Teatre, Escola de Música, Museu, Educació, Punt d'Informació Juvenil, Esports, Biblioteca i Serveis Socials.

De fet, quan es va plantejar obrir la revista a temàtiques que sortien de l'àmbit d'actuació de l'Arxiu, no es va titubear, ja que les renovacions amb consens, ben fetes i fent servir la lògica no tenen per què ser traumàtiques.

Així, amb aquest canvi de format, L'ARJAU evoluciona tot adaptant-se a la nova era de la informació per satisfer les necessitats dels ciutadans i les ciutadanes. Una adaptació que segurament recorda la teoria de l'evolució de Darwin, que, entre altres coses, afirma que només sobreviuen els més ben adaptats al medi. Utilitzant aquesta teoria, doncs, podríem dir que L'ARJAU, amb aquesta nova etapa, ha fet un pas evolutiu cap a l'adaptació.

Llarga vida a L'ARJAU!!

Richard Navarro
Regidor de l'Arxiu Municipal

Vista aèria del passeig del Mar, 1963. AMSFG. Col·lecció Municipal d'imatges (Autor: Paisajes Españoles Fotografías Aéreas)

CALIDOSCOPI

Un lloc per viure

"A través dels segles, diversos pobles, diverses gents han trobat les forces d'aquest lloc prou favorables per fer-ne un lloc per viure. Les empremtes del seu pas assenyalen els camins de la nostra petita història, configuren el trencadís de la nostra identitat".

Aquest fragment, que ha inspirat el fil conductor d'aquest ARJAU, ha estat extret del text de Rosa M. Rourich publicat al catàleg de l'exposició "De bat a bat. Un lloc per viure: Sant Feliu de Guíxols 1954-2008", organitzada pel Museu d'Història. Aquesta iniciativa de Rosa M. Rourich i Adela Picón ha estat acollida pels Tallers d'Història, que han treballat el tema de la configuració de la ciutat i les seves demarcacions, especialment durant la segona meitat del segle XX. Per aquest motiu, presentem set articles que tracten aquesta qüestió des de diferents punts de vista: arqueologia, medi ambient, urbanisme, serveis públics, ensenyament, literatura i arts visuals. La Rosa M. Rourich explica com es va dur a terme el seu projecte i diversos testimonis parlen de la ciutat dels anys cinquanta. Una mostra d'imatges de Jordi Rabell i de l'Arxiu Municipal ens apropa a l'època.

CALIDOSCOPI

EL PUNT DE VISTA

Vist per l'**ARQUEOLOGIA** **EXCAVACIONS ARQUEOLÒGIQUES PROGRAMADES EN CONVENI AMB LA UNIVERSITAT DE GIRONA.** El Fortim i el Monestir seran objecte d'estudi des del punt de vista arqueològic i documental per tal d'aprofundir en el coneixement de dos elements patrimonials emblemàtics de la ciutat, a partir dels quals es va originar i desenvolupar el nucli de població de Sant Feliu de Guíxols.

El grup d'arqueologia de la Universitat de Girona, a través de l'Institut del Patrimoni Cultural ja fa uns quants anys que treballa per la recuperació, estudi i difusió del patrimoni arqueològic de diverses localitats de les comarques gironines. Per aquesta raó, quan els Serveis Tècnics de l'Ajuntament de Sant Feliu de Guíxols varen proposar un conveni de col·laboració per dur a terme aquestes tasques al municipi empordanès, la resposta no podia ser altra que un sí entusiasta.

La proposta impulsada des del consistori guixolenc té com a objectiu l'estudi i recuperació de dos dels indrets més emblemàtics de la població, el Fortim o punta dels Guíxols i el monestir. Tot i que les actuacions a desenvolupar són diferents, en els dos casos es tracta d'indrets de rellevància patrimonial i que podrien aportar valuoses informacions per aprofundir en la història de la població i, per extensió, de tota la Vall d'Aro. Des del punt de vista del nostre grup d'investigació, els treballs es desenvoluparan en tres vessants diferents absolutament complementaris i necessaris.

D'una banda, el vessant científic, ja que es tracta de conèixer la història i evolució d'aquests llocs no solament des d'una òptica arqueològica –que constituirà la part més visible dels

La proposta impulsada des del consistori guixolenc té com a objectiu l'estudi i recuperació de dos dels indrets més emblemàtics de la població, el Fortim o punta dels Guíxols i el monestir

treballs–, sinó també mitjançant l'estudi de la bibliografia existent i de la documentació arxivística, que han de permetre crear un quadre al més complet possible de la seva història. El segon objectiu és didàctic. De vegades s'oblida que una de les principals funcions de la universitat com a centre educatiu és crear nous professionals i per aquesta raó les excavacions s'estructuraran en tot un seguit de campanyes en què es combinarà la recerca amb la formació pràctica de nous arqueòlegs. I el tercer element, tant o més important que els dos anteriors, és la difusió dels treballs i dels seus resultats. Aquesta divulgació prendrà diversos aspectes segons l'estat de les obres. Així, durant les campanyes d'excavació es faran jornades de portes obertes perquè la gent de Sant Feliu i tot aquell que estigui interessat en l'arqueologia i la història pugui tenir accés a aquests treballs i d'aquesta manera entendre millor el procés d'investigació. Posteriorment, els resultats seran exposats en xerrades o conferències i publicats en articles, com també –esperem– en un volum monogràfic al final del procés. L'important de la difusió és que arribi al màxim de gent possible, i que no se centri únicament, doncs, en escrits destinats al especialistes, de manera que caldrà completar-la amb la realització de xerrades, exposicions i articles destinats al gran públic.

Els dos indrets que inicialment seran objecte d'aquesta col·laboració presenten problemàtiques i característiques ben diferents que comportaran un tipus d'actuació també divers.

En el primer cas, el del Fortim, cal dir que es tracta d'un aflorament rocallós, a tocar la línia de costa, que per la seva posició estratègica va ser emprat en època moderna com a

Vista de l'excavació programada al monestir 2008. Ajuntament de Sant Feliu de Guíxols. Museu d'Història

fortalesa. Ara bé, aquest no ha estat l'únic moment en què aquest espai va ser ocupat. I, de fet, en prospeccions i excavacions fetes ja fa dècades es varen posar al descobert diversos elements que permeten afirmar l'existència d'un *oppidum* d'època ibèrica. Malauradament, les construccions posteriors varen destruir de forma molt important les restes antigues, de manera que pràcticament solament se n'han pogut recuperar diverses sitges, ja que, en tractar-se d'elements excavats al subsòl, van resultar molt menys afectades per les vicissituds del lloc que les estructures d'habitatge.

Aprofitant l'enderrocament del darrer edifici que quedava en aquest espai, l'Ajuntament vol realitzar una adequació de l'indret. En aquest projecte, el primer pas és l'exploració arqueològica, necessària per a determinar si es conserven noves restes del poblat ibèric o d'altres èpoques i, en cas afirmatiu, dur a terme l'excavació corresponent. Aquestes prospeccions s'han efectuat durant la tardor de 2007. A banda, aprofitant aquesta avinentesa, està previst realitzar una revisió de la documentació existent, especialment pel que fa al jaciment ibèric, amb l'objectiu de posar al dia tota aquesta informació avui dispersa.

L'altre gran projecte i el que sens dubte comportarà un procés més llarg i extens en el temps serà l'estudi del monestir, actual seu del museu de la població. En aquest cas, s'està desenvolupant un pla director que té com a objectiu la realització de tot un seguit de tasques de millora. Així doncs, es planteja un programa d'actuacions de llarg abast que sempre actuarà de forma coordinada amb les actuacions previstes dins el pla director. Quan s'elabora un projecte arquitectònic que afecta un edifici i un entorn amb valor històric i patrimonial, el seu estudi històric i arqueològic no és solament aconsellable sinó obligatori,

L'execució dels treballs arqueològics haurà de respondre a dues qüestions: la importància arqueològica i històrica de l'indret a excavar i les necessitats de l'execució del pla director

ja que així ho estableixen les lleis. Per aquest motiu, abans de realitzar cap tasca que afecti l'estructura o el subsòl, es fa necessari un estudi o excavació prèvia per determinar l'existència o no de restes i elements amb valor històric i, en cas positiu, documentar-los i analitzar-los. Aquestes restes poden condicionar el desenvolupament dels posteriors treballs, ja que són els òrgans legalment establerts –en aquest cas, la Comissió de Patrimoni de la Generalitat de Catalunya– els que tenen la potestat de decidir sobre la conservació o no de les restes arqueològiques al territori.

Per totes aquestes raons, l'execució dels treballs arqueològics haurà de respondre a dues qüestions: la importància arqueològica i històrica de l'indret a excavar i les necessitats de l'execució del pla director. Pel que fa al segon aspecte, determinarà l'ordre i moment d'intervenció en els diversos llocs, fet que ha de permetre als arquitectes responsables planificar les reformes en base ja a uns resultats arqueològics i sabent allò que es pot fer i el que no. L'experiència ens demostra que massa sovint arqueologia i urbanisme han caminat separats, de manera que les obres d'alguns indrets s'han hagut d'aturar per modificar els projectes a causa de l'aparició de restes arqueològiques, o bé els jaciments han estat destruïts per manca de cura en les obres. Això és el que s'intentarà evitar i el que seria desitjable en tot moment. És a dir, que l'arqueologia vagi per davant de les obres, el que ha de permetre als responsables de les obres planificar les tasques amb un coneixement clar i concret del que es pot fer o del que no.

Per totes aquestes raons, el conveni signat entre l'Ajuntament de Sant Feliu de Guíxols i la Universitat de Girona és important, ja que mostra la sensibilitat del consistori en el patrimoni i obre vies d'actuació en la direcció correcta de cara al seu coneixement, estudi i conservació.

Josep Maria Nolla

Catedràtic d'Arqueologia de la Universitat de Girona

Lluís Palahí

Arqueòleg

Vist pel MEDI AMBIENT LES RIERES I LA CIUTAT DE SANT FELIU. Les rieres que travessen el terme municipal de Sant Feliu han estat un element definidor, no tan sols de les característiques geogràfiques de l'entorn, sinó també de la història, del paisatge i de l'estructura urbanística de la vila. Han contribuït a estructurar, en major o menor mesura, totes les poblacions que històricament s'han establert en aquesta zona. Menystingudes des del s. XIX, les rieres formen part del patrimoni tant natural com històric de la ciutat.

La ciutat de Sant Feliu de Guíxols es troba envoltada d'escarpades muntanyes mediterrànies d'elevats pendents que pertanyen al massís de l'Ardenya. A causa d'aquestes característiques geogràfiques, apareixen diversos cursos fluvials que neixen i moren dins el terme de Sant Feliu, des del capdamunt dels turons fins al mar. L'acció d'aquestes rieres i torrents és evident en la formació de les valls abruptes de Mascanada, Sant Amanç o Sant Pol, o en la contribució, a través de la seva aportació de sediments, en la formació de les zones planeres al·luvials de Sant Feliu o de Sant Pol.

Els principals cursos que travessen el terme municipal de la ciutat, alguns dels quals a dia d'avui es troben soterrats o canalitzats són, pel que fa a la badia de Sant Feliu: la riera de Tueda, quasi totalment coberta; la riera del Portalet, totalment soterrada; la riera de les Comes o de Mascanada, i la riera de Bujonis o de Sant Amanç. Les dues darreres s'ajunten en el seu tram final i conformen la riera del Monestir, coberta al llarg de quasi tot el seu recorregut. Tots aquests cursos desemboquen a la platja de Sant Feliu. L'altra badia de la ciutat, la de Sant Pol, es troba situada a l'altre costat del promontori més oriental que tanca el nucli original de Sant Feliu, l'anomenat Molí de les Forques. En aquella badia hi desemboca l'anomenada riera de Sant Pol, a la platja del mateix nom. En aquesta mateixa platja cal esmentar que hi desemboca la riera o torrent de S'Agaró, límit de terme amb el municipi de Castell d'Aro, que també es troba totalment coberta i que neix al terme municipal d'aquest darrer municipi.

A nivell de fauna i vegetació, la riera de les Comes o de Mascanada, la riera de Sant Amanç o de Bujonis i la riera de Sant Pol són els únics torrents que no es troben actualment coberts i que, a més, mantenen trams del seu curs força ben conservats, de manera que són part encara d'un patrimoni ecològic destacable, generalment ignorat. Alguns exemples d'aquesta riquesa de fauna i flora són: la falguera reial (*Osmunda regalis*), una planta de clima atlàntic que hom pot trobar sorprenentment a la capçalera de la riera de les Comes; els destacables exemplars de verns (*Alnus glutinosa*) de la riera de Sant Amanç; i les abundants poblacions d'amfibis presents a molts de trams de rieres, com la reineta (*Hyla meridionalis*), el tòtil (*Alytes obstetricans*), el tritó palmat (*Triturus helveticus*) o el tritó verd (*Triturus marmoratus*). Altres espècies, malauradament, han desaparegut probablement de la capçalera de les nostres rieres, com per exemple la tortuga autòctona (*Mauremys leprosa*), els últims albiraments de la qual es remunten a uns 15 o 20 anys enrere.

No obstant això, a més dels seus valors naturals i paisatgístics, les rieres representen un element important per a entendre històricament l'evolució urbanística i social de la ciutat. Si ens remuntem fins als temps dels primers pobladors d'aquestes contrades, constatarem que la major part dels jaciments arqueològics més antics trobats al municipi (paleolític, neolític) se situen molt a prop d'alguna de les rieres de Sant Feliu. Aquest fet indica la importància que tenien aquests cursos fluvials per a aquestes primeres comunitats, que n'obtenien aigua i aliments, i, amb l'aparició de l'agricultura, s'asseguraven terres fèrtils per al conreu. Passa exactament el mateix amb restes arqueològiques posteriors (edat dels

Riera de Tueda el 1983, abans del seu cobriment.
AMSG. (Autor: Jordi Rabell)

metalls, època ibèrica i època romana), quasi totes emplaçades prop d'alguna riera. El primer assentament pròpiament dit, el poblat ibèric de la punta dels Guixols, se situa al costat de la desembocadura original de la riera de Tueda, mentre que les restes romanes localitzades demostren l'emplaçament d'un nucli posterior a l'actual zona del monestir, al costat de la riera del mateix nom. Ambdós assentaments s'ubicaven, doncs, també al costat de dues rieres, que els aportaven aigua, terres fèrtils i potser també una funció defensiva. Segons l'historiador Néstor Sanchiz, és probable que durant l'època romana la desembocadura de la riera del Monestir, que sembla ser que aleshores era més cabalosa, contribuís també a millorar la funció de port marítim natural que tenia la zona oest de la badia.

Ja a l'època medieval, el primer nucli generat al voltant de la fundació del Monestir de Sant Feliu de Guíxols el 940 dC escollirà el mateix emplaçament que la vila romana, a la vora de la riera del Monestir, a la qual donarà nom. A partir d'aquest espai, s'anirà desenvolupant amb el temps la població de Sant Feliu (JIMÉNEZ, 1997).

A partir dels ss. XII-XIII, el nucli urbà fa el salt i s'expandeix cap a la ribera esquerra de la riera, que a partir del s. XIII s'envoltarà de muralles (BUSSOT, 2000). Es potenciarà així la funció defensiva de la riera, ja que aquesta farà també la funció de fossat. Tot i això, la riera del Monestir també comença a suposar un problema. D'una banda, esdevé una barrera geogràfica a superar que separa el nucli urbà en dues parts. De l'altra, els seus desbordaments, que es repetiran al llarg de molts segles fins al s. XX, causen nombrosos estralls. En definitiva, la riera, tot i ser un recurs, amb el creixement de la vila esdevindrà alhora un problema.

Durant tota l'edat mitjana i els segles posteriors, es construïran i milloraran els ponts que creuen la riera del Monestir, en un intent de millorar la connectivitat de la vila trencada pel curs fluvial. A partir del s. XVIII, Sant Feliu experimenta un gran creixement, i la renovació de

les illes de cases properes a la riera de la segona meitat del XVIII comportarà que les noves construccions encaixonin el llit. Aquest constrenyiment dels trams de rieres absorbits pel creixement urbà serà, a partir del s. XVIII, una constant en el desenvolupament urbanístic de la vila, i avui dia encara podem constatar-ho en els trams urbans de rieres que resten descoberts. Durant aquest segle, desapareixeran també alguns petits torrents, com la riera del Portalet, que es convertirà en un col·lector d'aigües.

Durant la forta empenta urbanística del s. XIX, el creixement arribarà a les rieres de les Comes i de Sant Amanç, i també a la de Tueda. Les rieres engolides per la vila esdevindran definitivament un problema per a una ciutat en creixement i modernització, que les vol fer desaparèixer. Els abocaments il·legals que pateixen (agreujats per la construcció de les primeres xarxes de clavegueram, que desguassen directament al llit de les rieres) i que produeixen problemes de males olors i manca d'higiene, els desbordaments que es donen de forma periòdica i l'obstacle que suposen per al desenvolupament de diversos projectes d'urbanització del s. XIX, contribueixen a considerar les rieres com un element aliè a la ciutat, quan al llarg dels segles n'havia estat un recurs. L'ideal noucentista en relació amb les rieres és la seva cobertura i conversió en col·lectors de clavegueram. Al s. XX, aquest ideal s'aconseguirà materialitzar en la riera del Monestir, quan a partir del 1932 es procedeix al seu cobriment i canalització.

A pesar que durant els s. XVIII, i sobretot s. XIX, els trams de les rieres urbanes o periurbanes són vistes com un element negatiu, en els seus trams rurals, les rieres continuen desenvolupant la funció que secularment havien exercit: abastament d'aigua per a reg i subministrament a la població a través de preses, canalitzacions o extracció de l'aqüífer. Durant el s. XIX, l'obertura de diverses mines d'aigua que abastien la ciutat, la majoria de les quals resseguien els cursos de les rieres, accentua encara més aquesta funció de proveïment d'aigua. Es dona la

Obres de cobriment de la riera del Monestir, 1932. AMSFG. Col·lecció Municipal d'imatges. (Autor: Josep Costa; Josep Romani)

paradoxa que les rieres que no es toleren dins el nucli urbà són alhora les que possibiliten el desenvolupament de la vila en tant que abasteixen d'aigua la ciutat a través de les mines.

Durant la segona meitat del s. XX, arriba l'explosió turística, i amb ella, una nova empenta urbanística. Les rieres acaben de perdre definitivament el seu valor com a recurs, ja en recessió durant la primera meitat del s. XX. L'agricultura desapareix amb l'arribada del turisme, i amb ella, un estil de vida que feia ús de les rieres. I amb la progressiva arribada,

Els trams urbans, encaixonats i degradats, i sense actuacions per regenerar-los, continuen percebent-se majoritàriament, igual que durant el s. XIX, com clavegueres a cel obert i no com cursos fluvials

des d'inicis del s. XX, d'aigua provinent del Ridaura, les mines d'aigua deixen de ser útils i també van desapareixent (actualment, encara resta com a darrer testimoni de les diferents mines que abastien a la ciutat, la mina de la riera de les Comes, a la vall de Mascanada). Els trams no urbans de les rieres, per tant, ja sense una funció agrícola important i sense una funció de subministrament d'aigua a la vila, són desvalorats.

D'altra banda, durant aquest segle es manté la voluntat noucentista d'eliminar les rieres urbanes. Tot i que no presenten problemes d'higiene i desbordaments tan greus com anys enrere (malgrat tot, encara remarcables), continuen essent considerats espais indesitjats, que donen mala imatge. Són "amagades" de la vista de la gent i romanen oblidades al darrere de parets de formigó, com actualment encara es pot contemplar. La riera de Tueda segueix els mateixos passos que la del Monestir un segle enrere: es degrada amb el creixement urbanístic i és coberta pràcticament en la seva totalitat. L'expansió urbanística arriba també a la riera de Sant Pol.

Avui dia, i des del final del s. XX, ha augmentat el nombre de gent que concep les rieres com a elements patrimonials que formen part del nostre paisatge i la nostra història, i que ajuden a comprendre-la. Aquesta revalorització de les rieres es dona sobretot en els trams rurals d'aquests cursos, amb valors paisatgístics i ecològics evidents. Els trams urbans, encaixonats i degradats, i sense actuacions per regenerar-los, continuen percebent-se majoritàriament –igual com succeïa durant el s. XIX– com clavegueres a cel obert i no com cursos fluvials. La voluntat popular de cobrir-les és majoritària.

Tot i la seva revalorització, les nostres rieres continuen patint impactes en forma d'abocaments i pèrdua i degradació de patrimoni. Al llarg dels propers anys es comprovarà si la societat gaxnxa entén definitivament les rieres com el que realment són: els nostres rius.

FONTS CONSULTADES

BUSSOT, G. *Carrers, cases i arquitectes. Sant Feliu de Guíxols, dels inicis fins al 1931*. Sant Feliu de Guíxols: Ajuntament de Sant Feliu de Guíxols i Diputació de Girona, 2000.

JIMÉNEZ, A. *Sant Feliu de Guíxols. Una lectura històrica*. Sant Feliu de Guíxols: Ajuntament de Sant Feliu de Guíxols i Diputació de Girona, 1997.

David Miret
Ambientòleg

Vist per l'URBANISME EL CREIXEMENT URBANÍSTIC DE SANT FELIU A LA DÈCADA DELS ANYS CINQUANTA I SEIXANTA DEL SEGLE XX. Durant la dècada de 1950, la ciutat va experimentar un creixement tal que, en poques dècades, gairebé es va duplicar la superfície urbanitzada del municipi. Això no obstant, els instruments de planejament que van regir tot aquest procés dataven del final del segle XIX i no es van actualitzar fins l'any 1985.

A començament de la dècada dels anys cinquanta del segle passat, la configuració urbanística de Sant Feliu responia a uns trets característics molt concrets, estructurats bàsicament sobre el Pla de Reformes i Millores de l'arquitecte General Guitart i Lostaló (1897). Malgrat ésser aquest un planejament que s'havia anul·lat l'any 1905 per resolució ministerial, la seva vigència "oficiosa" –tolerada tant per l'Administració provincial com per la local– arribaria fins a l'aprovació definitiva del Pla General de 1985.¹

Com molt bé es pot suposar, aquesta eina urbanística forjada a les darreries del segle XIX no preveia superar l'extensió urbana més enllà de l'anomenada ronda del Molí de Vent, al sector nord de la població (avui, carrer de l'arquitecte Guitart), ni tampoc dels carrers Dos de Maig, inici del de Castell d'Aro, i ronda del Ferrocarril (actualment, de Joan Casas), al nord-est. Més enllà d'aquests límits, i llevat d'algunes cases de pagès en disseminat, l'espai era completament agrícola i verge d'edificacions.

A mitjan dècada dels anys cinquanta, es començaria a consolidar l'anomenat Pueblo Nuevo, formalitzat per una sèrie d'humils habitatges de nombroses famílies arribades del sud de la Península, que se situaren al camí vell de la Vall d'Aro, al nord-est del terme municipal.

Si hom consulta el primer vol cartogràfic realitzat a tot l'estat espanyol per l'exèrcit dels Estats Units l'any 1956 –anomenat popularment *vol dels americans*–, que va servir per a fer els primers cadastres d'urbana i de rústica a l'empena d'una base cartogràfica real, es pot comprovar en observar l'espai ocupat pel Pueblo Nuevo que, aquell any, estava en el seu primicer desenvolupament.

De fet, l'allau de gent d'altres regions de la Península arribades a la nostra ciutat ja havia estat un tema de preocupació per a les autoritats locals quan l'any 1952 demanaven "*que se estudien las medidas pertinentes para solucionar los problemas y conflictos que se producen a consecuencia de la inmigración de españoles procedentes del sur de la nación*"².

Cal precisar, però, que molt abans que es portés a terme la consolidació anàrquica del mal anomenat Pueblo Nuevo, infinitat de famílies es varen distribuir per diverses barriades de la ciutat. I així ho continuarien fent –en menor mesura– fins a les darreries dels anys seixanta i començament dels setanta.

El cert és que l'any 1963, el Pueblo Nuevo, aleshores aïllat i formalitzat com un apèndix allunyat del nucli urbà, restava completament consolidat amb els seus carrers Acequia, Sagrado Corazón, Arcos, Virgen de Fátima, San Juan Bautista i San Feliu. Fou aleshores quan l'administració municipal va voler posar certa coherència urbanística a la continuada

Avui, amb eines més modernes i tècnics més avesats en urbanisme, hem fet els mateixos errors, o fins i tot més, que en aquells anys de necessitats

construcció d'aquell sector. L'alcalde Joan Puig va encarregar a l'arquitecte municipal Francesc Surís la redacció d'un pla parcial anomenat Tueda de Dalt i Vilartagues (1963), que va tenir l'aprovació definitiva el 25 de setembre de 1964. Curiosament, però, aquest

1. Vegeu: Bussot, G. "En el centenari de l'anul·lació del Pla Guitart de Sant Feliu (1905-2005)", dins *L'Arjau*, núm. 52, novembre de 2005, p. 8-11.

2. JIMÉNEZ, A. *Sant Feliu, durant el franquisme (1939-1975)*. Tallers d'Història, 1996.

planejament exclouia del sector del Pueblo Nuevo, i se centrava bàsicament en els terrenys que conformaven l'antic camí de la Vall d'Aro, en el seu vessant sud, conformat des de la carretera de Girona, l'actual carrer de Camisó, el sector Arbre del Rei – riera de Tueda, fins a connectar amb la zona de l'estació del tren. El Pueblo Nuevo tan sols seria objecte de la redacció d'un plànol de condicionament, redactat també per Surís el 1963, amb la concreta especificació de l'aixecament d'un plànol parcel·lari de les seves propietats, alineacions existents i poca cosa més.

Tanmateix, l'empenta constructiva d'aquell decenni va fer preveure el creixement d'algunes –però no d'altres– zones del municipi. Així, mentre que es redactaren els corresponents

Molt abans que es portés a terme la consolidació del mal anomenat Pueblo Nuevo, infinitat de famílies es varen distribuir per diverses barriades de la ciutat

planejaments del Paratge de Cala Sants i Volta de l'Ametller (1964) o de La Creu de Sant Pol (1965) –ambdues figures urbanístiques projectades per l'arquitecte Surís–, el sector de Vilartagues era objecte d'una febre edificadora desenfrenada, i es desenvolupava a marxes forçades superant totes les previsions urbanístiques.

Veritablement, l'administració de l'època –tal vegada per circumstàncies que superaven la seva capacitat d'actuació–, amb una LEY DEL SUELO promulgada per l'Estat l'any 1956 que regulava jurídicament els drets i deures dels propietaris de terrenys, però sense l'esperit i la corresponent aplicació de la seva gestió, es dedicà tan sols a definir alineacions i il·les d'edificació, deixant de banda la seva urbanització i distribució de serveis, que de fet era allò que al ciutadà de peu li era més necessari.

I d'aquest fet n'és un clar exemple el retard en l'inici de les obres d'urbanització del sector de Vilartagues i el Pueblo Nuevo fins a les darreries dels anys setanta, després d'aprovar-se'n el projecte d'urbanització l'any 1975, redactat per l'equip Tarrús i Bosch, Arquitectes. Podem dir, doncs, i a tall de cloenda, que en el transcurs de tot el període anterior al creixement urbanístic d'aquests anys cinquanta i seixanta del segle XX, Sant Feliu no havia patit mai un assentament urbà tan important de sòl edificable arreu del seu municipi –tant a nivell constructiu com de caire social i humà– com en aquells anys. Des de l'antigor, la nostra població havia crescut molt més lentament i, per tant, amb una certa previsió de conjunt a l'hora de crear i entrellagar nous assentaments urbans.

Dissortadament, avui, a punt d'exhaurir el primer decenni del segon mil·lenni, acabem de presenciar una nova era en els assentaments constructius del territori sense cap tipus de mirament. Amb eines més modernes i tècnics i administracions més versats en l'urbanisme en general, hem fet els mateixos errors o fins i tot més que els comesos en aquells anys de necessitats imperioses d'allotjaments. Ahir va ser per aixopugar sota un sostre centenars de famílies que cercaven noves esperances de supervivència. Avui ho podríem dir també així?

Gerard Bussot
Investigador

A la pàgina següent:
superior, vehicle per al Servei
de Transport Urbà, 1966.
AMSFG. Col·lecció Municipal
d'imatges. (Autor: desconegut);
inferior, trenet turístic de
Pere Taberner, 1966. AMSFG.
Col·lecció Municipal d'imatges.
(Autor: desconegut)

Vist pels **SERVEIS PÚBLICS** EL TRANSPORT URBÀ A SANT FELIU DE GUÍXOLS. De vegades passa que la gent es familiaritza tant amb objectes quotidians fabricats per marques concretes, que l'objecte s'acaba designant amb el nom de la marca. *Vambes* equival a "sabates esportives", *clínex*, a "mocadors de paper", *cel-lo*, a "cinta adhesiva" o *típex*, a "líquid corrector"... A Sant Feliu de Guíxols, *montdela* vol dir "autobús".

La Montdela és el servei de transport urbà que va promoure l'Ajuntament de Sant Feliu de Guíxols durant la dècada dels seixanta per facilitar la comunicació dels nous barris perifèrics amb el centre de la ciutat. Segons expliquen els testimonis, aquesta paraula sorgeix de la combinació dels noms de Montserrat Taberner i Adela Ferrer, filles dels dos socis de l'empresa concessionària del transport urbà de la ciutat. Un era Pere Taberner, de Sant Feliu de Guíxols, i l'altre, Lluís Ferrer, de Palamós. Pere Taberner es dedicava al comerç de taps de suro i estava casat amb Conxita Chavarria, la família de la qual era propietària d'una empresa de transport, Acarreos y transportes, amb seu al carrer Santa Magdalena, 18. El seu garatge era al xamfrà del carrer del Sol amb el carrer de la Creu i va ser utilitzat posteriorment per l'empresa de transport urbà, juntament amb un altre local de lloguer, situat a can Nyagues.

Pere Taberner s'havia fet càrrec d'un trenet turístic equipat amb altaveus, que oferia visites als turistes dels anys 1960. Per aquest motiu, se li va proposar la gestió del servei municipal de transport urbà col·lectiu de viatgers. El 7 de gener de 1966 l'Ajuntament de Sant Feliu de Guíxols li va adjudicar per vint anys l'explotació d'aquest servei, el qual sorgia "a fin de dar facilidades de traslado a la población productora que reside en los barrios extremos de la ciudad". Aquesta iniciativa era conseqüència, doncs, del creixement experimentat per la ciutat des de la dècada de 1950. Amb l'inici del turisme, van arribar a Sant Feliu de Guíxols milers de persones d'arreu d'Espanya, especialment d'Andalusia, per tal de treballar en els sectors de la construcció i l'hostaleria. L'augment de la població es va concretar en la urbanització dels paratges perifèrics, que van esdevenir els nous barris que calia connectar amb el centre de la ciutat.

Segons els plecs de condicions, l'empresa havia de cobrir dos itineraris, deixant a part la possibilitat d'organitzar serveis extraordinaris segons les necessitats. L'itinerari A començava a la rambla del Portalet, continuava pel passeig del Mar, la rambla Vidal, la placeta de Sant Joan, la carretera de Girona, els grups Sants Boada i Sant Fèlix, la urbanització Miquel Mateu i el barri de Vilartagues. Tornava pel mateix recorregut, tot continuant pel passeig dels Guíxols fins al grup José Antonio, a la carretera de Palamós. Tornava pel carrer Trafalgar, entrant pel carrer Milans i sortint pel Guifré. L'itinerari B començava al passeig del Mar, continuava per la rambla Vidal, la placeta de Sant Joan, el carrer Hospital, la plaça Monestir, el carrer Juli Garreta i el passeig Marítim, amb parades finals a Port Salvi i Liceu Abat Sunyer. Es preveia també la possibilitat de crear un tercer itinerari en el futur, que anés fins al càmping Sant Pol, passant per la Volta de l'Ametller i tornant a Sant Feliu de Guíxols per la carretera de Palamós.

Tres mesos després de l'adjudicació, ja es va sol·licitar a l'empresa que l'itinerari A s'allargués fins a Sant Pol, per tal de facilitar el transport a les famílies que residien tot l'any en aquella zona. El juliol de 1967, Pere Taberner va proposar substituir durant la temporada d'estiu l'itinerari B, que era turístic, per l'itinerari següent: sortida del monument a Juli Garreta, carrers Zamenhof, Sant Ramon i Major, rambla Vidal, placeta de Sant Joan, carretera de Girona fins al carrer Rafael Aixada, on feia la volta i baixava per la carretera de Girona, carrer Hospital, plaça Monestir, avinguda Juli Garreta, passeig del Mar fins al monument a Juli Garreta. I sortida del mateix lloc cap al passeig dels Guíxols, port i pujada cap a la cala Ametller i tornada al punt d'inici pel mateix lloc. A part, demanava permís per a un quart itinerari durant tot l'any, que era el següent: sortida del passeig del Mar cap al dels Guíxols, carretera de Palamós, baixant per Bourg de Péage, Gravina, Santa Teresa, Eres, fins al final

del carrer Castell d'Aro, on faria la volta per tornar desfent el mateix recorregut.

Un dels serveis extraordinaris que donava aquesta empresa era el transport amb motiu de l'Aplec de Pedralta. L'any 1972 es va inaugurar el Servei Urbà al grup Francisco Franco (actual Sot dels Canyons). En aquell moment, les línies van passar a ser dues: Vilartagues/Pueblo Nuevo-Sant Pol i Grup Francisco Franco-Sant Pol.

En algunes ocasions, Pere Taberner havia proposat modificar lleugerament els itineraris i les parades per evitar entrar en carrers on els autobusos no podien circular per manca d'espai, com per exemple als grups Sant Fèlix i Sants Boada. No obstant això, les protestes dels usuaris van impedir que es duguessin a terme aquestes variacions. Certament, molts dels carrers de Sant Feliu no reuneixen les condicions per al pas d'aquests vehicles. Tal com recorden els testimonis consultats, la Montdela havia patit accidents per culpa del mal estat de les vies públiques. Els xofers de l'empresa Chavarria sovint havien d'arreglar els sots d'alguns carrers per permetre que la Montdela pogués dur a bon terme el seu servei. Pel que fa als horaris, en l'adjudicació s'establí que els dies feiners eren, als matins, des de tres quarts de vuit fins a les dues i, a les tardes, des de tres quarts de sis fins a tres quarts de deu, amb sortides cada mitja hora. Els festius, l'horari era pràcticament continuat des de tres quarts de vuit fins a les dues i de dos quarts de quatre fins a dos quarts de deu. El 20 de maig de l'any 1968 un grup de veïns va sol·licitar l'ampliació dels horaris de servei dels diumenges i festius fins a la una de la matinada.

A l'inici, el preu era de tres pessetes l'anada i tres pessetes la tornada. L'any 1978 les tarifes dels bitllets estaven entre 10 i 12 pessetes i els dos anys següents es van pujar de manera considerable. El 1980 els bitllets ordinaris valien entre 15 i 18 pessetes i els bitllets de serveis nocturns i festius valien entre 17 i 19 pessetes.

Quan va arribar el dia de la seva jubilació, i també a causa de la seva salut delicada, Pere Taberner Bretcha va decidir no continuar amb la Montdela, que aleshores comptava amb cinc autobusos. El 23 d'abril de 1980 va tramitar la renúncia a la concessió, tot al·legant que l'empresa havia quedat descapitalitzada i que no es podia compensar amb els preus dels bitllets atès que es produïa un efecte invers: a major increment del preu del bitllet hi havia un menor nombre de viatgers. En aquells moments, la gent ja disposava en major nombre de vehicles propis i prescindien més del servei de transport urbà. No obstant això, l'Ajuntament va reclamar que el concessionari complís el termini pactat amb l'adjudicació del servei.

Pere Taberner Bretcha es va fer càrrec del Servei Urbà de Transport fins que l'any 1983 es va fer una nova concessió, aquest cop a l'empresa Autocares Viñolas, propietat de Joan Viñolas Hortal, de Roses. Al principi de l'any 1995 l'empresa CRURISA, de Palamós, va esdevenir la concessionària d'aquest servei, i des del setmanari *Àncora* es valorava la modernitat dels vehicles, els quals comptaven amb aire condicionat. El divendres 24 de febrer del mateix any es va fer l'estrena oficial del nou autobús urbà, amb motiu de la qual, l'empresa i l'Ajuntament convidaven els usuaris a utilitzar-lo de manera gratuïta i a expressar les seves opinions i suggeriments sobre els horaris, els recorreguts, etc. Enguany el servei s'ha adjudicat a SARFA.

AGRAÏMENTS

Sra. Conxita Chavarria
Sr. Lluís Palahí

FONTS CONSULTADES

Expedients de l'Arxiu Municipal de Sant Feliu de Guíxols: concessió a Pere Taberner (UI 131), Estadístiques del Servei Montdela (UI 7886), concessió a Autocares Viñolas (UI 44), ordenació de les despeses dels transports Viñolas (UI 131).

Setmanari *Àncora*, núm. 2.407 (10 de gener) i 2.412 (23 de febrer) de 1995.

M. Àngels Suquet
Arxivera

Vist per l'ENSENYAMENT PARLAR D'EQUITAT EDUCATIVA ÉS PARLAR DE SEGREGACIÓ ESCOLAR. La composició de l'alumnat dels centres educatius no té l'heterogeneïtat necessària per a garantir la igualtat d'oportunitats i la cohesió social. L'anàlisi d'aquesta segregació mostra que una de les causes principals és la zonificació del mapa escolar, atès que reproduceix la separació que hi ha entre barris. El model de zona única, juntament amb altres mesures, contribuiria a millorar aquesta situació.

En els darrers anys, l'arribada de nous fluxos migratoris provinents de països empobrits ha fet més visibles les diferències existents en la distribució de l'alumnat entre els centres educatius. La concentració de fills i filles de famílies immigrades en algunes escoles –i la seva absència en unes altres– ha posat de manifest que a Catalunya existeixen diferències significatives en la composició social dels diferents centres sostinguts amb fons públics (centres públics i privats concertats). Però la concentració d'alumnes d'origen estranger en algunes escoles és només la cara més visible –i “espectacular”– d'uns processos de segregació escolar que afecten el conjunt de la xarxa escolar.

Si analitzem la distribució de l'alumnat, per exemple, en funció del nivell d'estudis dels seus pares, les diferències són notables: mentre algunes escoles concentren un percentatge elevat de famílies amb estudis universitaris, d'altres pràcticament no n'escolaritzen cap. Aquest és un fenomen que tendeix a passar més desapercbut, però que té importants

La concentració d'alumnes d'origen estranger en algunes escoles és només la cara més visible –i “espectacular”– d'uns processos de segregació escolar que afecten el conjunt de la xarxa escolar

conseqüències negatives sobre dos principis fonamentals del sistema educatiu: la igualtat d'oportunitats i la cohesió social. Una xarxa escolar integrada per centres educatius socialment heterogenis, d'entrada, genera unes condicions de partida similars per a tots els centres. A més, el fet que els alumnes que provenen d'entorns familiars menys instruïts comparteixin aula amb alumnes que gaudeixen d'un capital instructiu familiar més elevat pot afavorir un increment de les seves expectatives acadèmiques, atès que contribueix a fer visibles unes trajectòries acadèmiques més perllongades que les del seu entorn familiar. D'altra banda, no cal dir que una xarxa escolar integrada per escoles heterogènies presenta menys dificultats en el terreny de la cohesió social.

Quines són les causes principals de la distribució desigual de l'alumnat? En primer lloc, la pròpia segregació residencial dels municipis, que condiciona la composició social de les escoles en funció del barri on es troben ubicades. En segon lloc, les barreres econòmiques –com ara el pagament de quotes voluntàries–, que dificulten l'accés al sector privat concertat de les famílies amb un estatus socioeconòmic més baix. Cal destacar, però, que malgrat que trobem diferències significatives en el perfil de famílies que escolaritzen els dos sectors, dins el propi sector públic i, en menor mesura, dins el sector concertat també trobem importants diferències entre els centres (en funció, entre d'altres factors, del perfil sociodemogràfic del barri on es troben ubicats).

Un tercer factor de segregació escolar són les pròpies lògiques de tria de les famílies. Mentre les famílies amb un menor estatus socioeconòmic tendeixen a “problematitzar” menys l'elecció de centre (actuant amb una lògica de “proximitat”), les famílies amb major

estatus tendeixen a cercar un centre educatiu amb una composició social propera; és a dir, on les famílies d'un estatus mitjà-elevat siguin majoritàries. Per a aquestes famílies la proximitat al centre passa a ser un factor secundari. Per tant, són famílies disposades a desplaçar-se a aquells centres que garanteixen una composició social que els generi "confiança" independentment de quina sigui la seva ubicació. Aquestes dues lògiques diferenciades provoquen que aquelles escoles (habitualment públiques) amb un major enclavament al barri on es troben ubicades tendeixin a escolaritzar famílies amb un estatus inferior a aquelles escoles receptores de famílies de diferents punts del municipi.

Per últim, hi ha un altre factor que té una incidència important sobre aquestes dinàmiques segregadores: la zonificació escolar. La forma com es delimiten les àrees d'influència escolar de les escoles pot contribuir a neutralitzar parcialment alguns dels tres factors que acabem d'esmentar, o, per contra, pot contribuir a amplificar-los. En aquest sentit, els models de zonificació escolar integrats per una àrea d'influència per a cada escola pública i l'escola concertada sense règim de zonificació (o amb una zonificació alternativa) afavoreixen l'"efecte-fugida" cap a l'escola concertada d'aquelles famílies que, disposades a optar per

Els resultats de la recerca *Els processos de segregació escolar a Catalunya*³, realitzada l'any 2007 a 10 municipis catalans, condueixen a pensar que en els municipis de menys de 30.000 habitants el model de zona única estableix unes condicions objectives més favorables per a l'assoliment d'una distribució equitativa de l'alumnat

alguna altra escola pública del municipi, no estan disposades a matricular els seus fills a l'única escola pública que els correspon per zona (habitualment, centres "guetitzats" i socialment estigmatitzats). Aquells models que integren les escoles públiques i concertades en les mateixes àrees d'influència permeten que aquestes famílies obtinguin màxima puntuació per proximitat en més d'una escola pública, i d'aquesta manera s'amplia el seu marge d'elecció dins el sector públic i es redueix l'"efecte-fugida" cap a la concertada.

D'altra banda, les àrees d'influència escolar petites afavoreixen la reproducció de la segregació residencial en la configuració de la xarxa escolar, atès que la composició social de les escoles públiques tendeix a estar fortament condicionada pel perfil sociodemogràfic del barri on es troba ubicada. En canvi, els models de zona única o els models conformats per zones grans que integren diverses escoles afavoreixen que es puguin trencar aquestes dinàmiques de reproducció, ja que és més fàcil generar àrees d'influència més heterogènies pel que fa al nivell d'estudis de la població adulta.

Els resultats de la recerca *Els processos de segregació escolar a Catalunya*³, realitzada l'any 2007 a 10 municipis catalans, condueixen a pensar que en els municipis de menys de 30.000 habitants el model de zona única estableix unes condicions objectives més favorables

3. BENITO, R.; GONZÁLEZ, I.
Els processos de segregació escolar a Catalunya.
Barcelona: Editorial Mediterrània, 2007.

per a l'assoliment d'una distribució equitativa de l'alumnat: fixa les mateixes condicions d'accés a totes les escoles públiques i concertades del municipi (totes tenen el mateix règim de zonificació), redueix les diferències en el perfil de famílies que formen part de l'àrea d'influència de cada escola (les famílies potencials de cada centre són la totalitat de famílies en edat d'escolaritzar els seus fills) i, a més, equipara les opcions de tria entre totes les famílies (totes obtenen la màxima puntuació per proximitat en totes les escoles del municipi, tant públiques com privades concertades).

Ara bé, aquesta estructuració de la zonificació escolar és una condició necessària però no suficient per a combatre els processos de segregació escolar. És necessari que aquesta política s'acompanyi d'altres mesures complementàries, com ara una reserva efectiva de places per a alumnes amb Necessitats Educatives Específiques (NEE), una distribució equilibrada de la matrícula viva durant el curs acadèmic o polítiques informatives i d'orientació (des de les Oficines Municipals d'Escolarització) a aquelles famílies que tenen un major desconeixement de les opcions "reals" de tria de què disposen. Per tal d'avançar cap a la igualtat d'oportunitats és necessari impulsar actuacions decidides per revertir els processos de segregació escolar. Sens dubte, aquest és un dels principals reptes que actualment tenim plantejats en el terreny de l'equitat educativa.

Ricard Benito

Sociòleg, investigador i professor (UAB)

Isaac González

Sociòleg i professor (UOC)

L'Agrupació Escolar Mixta de Vilartagues acabada de construir al final de 1961. AMSFG. Col·lecció Municipal d'Imatges. (Autor: desconegut)

Vist per la **BIBLIOTECA** La literatura ha parlat de la ciutat de Sant Feliu: no han estat gaires autors, val a dir-ho, però potser més dels que ens vénen al cap quan ens ho demanen. Amb aquest article pretenem, de manera aproximativa, crear una bibliografia d'aquells títols de narrativa literària que, a més, hagin estat publicats per alguna editorial, i que tractin sobre la ciutat o el paisatge guixolencs.

A l'acotar el camp d'estudi, doncs, hem exclòs, d'una banda, el gènere poètic ambientat a la ciutat i, de l'altra, les obres mecanografiades pels propis autors, atès que és un camp que pot esdevenir massa extens per a inserir-lo en aquesta ressenya, com també els nombrosos articles propers a la narrativa apareguts en revistes (principalment, l'*Àncora*). Incloem, així sí, les novel·les de viatge i la narrativa biogràfica, sempre que tinguin un to literari més enllà de la descripció asèptica d'escenaris o de l'assaig periodístic purament enumeratiu sobre la trajectòria vital d'un personatge.

Dels autors i obres que trobareu citats, no tots tenen el mateix pes quantitativament (ni qualitativa, però no entrarem en gaire detalls pel que fa al seu valor literari). Per extensió, qui primer recordem com a autor que ha recorregut amb la seva paraula els carrers de la ciutat és Agustí Calvet Pascual, que el passat 2007 va ser homenatjat amb l'Any Gaziell. D'aquest autor, hi trobareu citada la seva principal obra que tracta sobre la ciutat i la seva gent, el *Sant Feliu de la Costa Brava* (revisió d'una obra anterior seva, *Una vila del vuit-cents*), que s'ha convertit en certa manera en el retrat de capçalera de la ciutat, malgrat que

***Sant Feliu de la Costa Brava* (revisió d'una obra anterior seva, *Una vila del vuit-cents*), que s'ha convertit en certa forma en el retrat de capçalera de la ciutat**

també se'n puguin trobar fragments dispersos dins altres obres seves. I si parlem de Gaziell, és clar, hem de parlar de Pla, que també ha mencionat la ciutat dins la seva extensíssima producció literària. Especialment, remarco el fragment dins la *Guia de la Costa Brava*.

En aquest literatura del paisatge guixolenc, però d'una època molt més recent, cal esmentar dos Xaviers (ambdós escriptors i periodistes): Xavier Febrés i Xavier Moret (aquest últim amb una obra acabada de publicar el 2008), que de fet fan crònica de tot l'Empordà gràcies a les relacions humanes que han establert al territori. També en aquest apartat inclouríem Jaume Pol Girbal. Per últim, tot i que podria citar també dins la bibliografia Antoni Puigverd i el seu *L'Empordà* –llibre de meravelles, ja que hi ha referències concretes a la ciutat–, considero que és més una obra de síntesi empordanesa, un panorama sobre el territori en conjunt (i de lectura recomanable), però que s'escapa d'aquest article.

Com a llibres de memòries o amb material autobiogràfic i que inclouen parts referents a la ciutat trobem títols de Rafael Patxot, Josep Lloveras, Camil Geis, Eduard Bardas, John Langdon-Davies, Joan Sans Sicart, Joaquim Molas, Josep Vallverdú i Josep Cullerell-Ramis. Aquest autor té també una novel·la sobre Sant Feliu i l'exili del 39, *Senders d'atzar*.

I ja que parlem del gènere novel·lístic, autors que han situat les seves històries (en part o totalment, de manera més o menys identificable) en el nostre entorn han estat: a finals del segle XIX, Ferran Patxot (amb el pseudònim literari de Manuel Ortiz de la Vega), amb els seus títols de caire pietós i moral; al segle XX, Amanda Gross i la seva obra sobre la nissaga familiar dels Milà, i també al segle passat, Anthony (o Antoni, segons d'altres fonts) Tabbs i les seves novel·les policiaques amb l'inspector Francesc Linares-Brown de protagonista.

Voldria també esmentar la narrativa humorística en què la ciutat és el teló de fons: l'hotel Solivent del llibre *Hostals, hotels i hotelers de la Costa Brava*, o els volums de *Ganxoneries*

(breus històries humorístiques amb personatges, escenaris i ambients guixolencs de principis de segle XX, publicades en origen de manera anònima a la revista *L'Avi Muné*). Novel·listes que tenen capítols dedicats a Sant Feliu dins obres més extenses són, per exemple, Matthew Tree (dins *Cat. Un anglès viatja per Catalunya per veure si existeix*), Josep M. Gironella (amb *Los cipreses creen en Dios*, on uns personatges estiuegen durant un mes a Sant Feliu). Altres són tan breus que no els tindrem en compte per a aquesta bibliografia aproximativa (Toni Sala i el seu conte "1982", dins el recull *Bones notícies*; o fins i tot Carlos Ruiz Zafón i la seva novel·la *Marina*).

Per acabar, dos darrers comentaris: el llibre d'entrevistes i viatges per l'Empordà de Jordi Arbonès, obra curiosa i poc coneguda, amb tres capítols dedicats a Sant Feliu; i per últim, però no menys important, una curiositat poc coneguda, el pròleg de Narcís Comadira a un dels poemaris de Genís Cano, que fa un recordatori emocional i poètic de la ciutat, que no per ser un pròleg ni per ser breu considero que tingui menys importància que altres dels textos citats.

A continuació, trobareu les obres ordenades per camps temàtics, i dins cadascun d'ells, alfabèticament pel cognom de l'autor. En cas que hi hagi diverses edicions del mateix títol, s'esmenta aquell que es pot obtenir fàcilment en llibreries. Tanmateix, cal dir que n'hi ha algunes que ja no estan disponibles per a la compra. Si l'obra ha estat traduïda a altres llengües, se cita només l'edició en la llengua original. En els casos de llibres que inclouen parts ben acotades respecte a la ciutat, se citen concretament aquestes parts. Els noms i cognoms dels autors han estat normalitzats seguint el que marca el *Catàleg Col·lectiu de la Lectura Pública*: www.gencat.net/slp/vtls24/catalan/vtls-basic.html

Tots els llibres ressenyats a continuació es poden trobar a la Biblioteca Pública Octavi Viader i Margarit (de Sant Feliu de Guíxols), o bé es poden aconseguir a través d'aquest servei.

Viatges i descripcions

ARBONÉS I FREIXAS, Jordi. "Sant Feliu de Guíxols", "Ronda nocturna", "Sortida de missa de dos quarts d'onze al Monestir de Sant Feliu de Guíxols", dins *L'Empordà, terra de pas*. Barcelona: Flor del Vent, 1997, p. 180-196.

COMADIRA, Narcís. "Un fragment de memòria ganxona", dins CANO, Genís. *Gran xona ganxona*. Sant Cugat del Vallès: Rourich, 2003, p. 5-12.

FEBRÉS, Xavier. "Sopar a casa del doctor Molas", dins *L'Empordà com un món*. Barcelona: La Magrana, 1998, p. 95-101.

GONZÁLEZ-RUANO, César. *Nuevo descubrimiento del Mediterráneo*. Madrid: Afrodísio Aguado, 1960.

MORET, Xavier. "La febre del suro", "Dancing catalans", dins *Viatge per la Costa Brava. Paisatge, memòria, glamur i turisme*. Figueres: Brau, 2008, p. 52-65.

PLA, Josep. "La Costa Brava", dins *Tres guies*. Barcelona: Destino, 2004. *Obra completa*, vol. 30, p. 9-340.

POL GIRBAL, Jaume. "Sant Feliu dels ganxons", dins *El món de la Costa Brava*. S.l.: s.n., 1986, p. 169-192.

TORRES, Estanislau. *A peu i arran d'onades. De Sant Feliu de Guíxols al cap de Sant Sebastià.* Barcelona : Abadia de Montserrat, 1997.

TREE, Matthew. "El vint-i-tresè dia. Sant Feliu de Guíxols o Brighton amb palmeres", dins *Cat. Un anglès viatja per Catalunya per veure si existeix.* Barcelona: Columna, 2001, p. 167-179.

Novel·les

L'Avi Muné. *Articles d'altre temps recollits per M. Sala, 1900-1920.* Sant Cugat del Vallès: Rourich, 2000. (Aquesta obra correspon als volums 3 i 4 de *Ganxoneria. Contes i costums ganxons d'altre temps.* Sant Cugat del Vallès: Rourich, 1981. 4 volums. Alhora, aquests

Dolce vita. AMSFG. (Autor: Jordi Rabell)

volums són facsímils dels 2 volums de: *Ganxoneries. Contes humorístics ganxons*. Sant Feliu de Guíxols: Impremta Viader, 1925 i 1930).

CULLELL-RAMIS, Josep. *Senders d'atzar*. Sant Cugat del Vallès: Rourich, 1998.

GIRONELLA, José María. *Los cipreses creen en Dios*. Barcelona: Planeta, 2003.

GROSS, Amanda. *El temps dels Milà*. Barcelona: Columna, 1995.

ORTIZ DE LA VEGA, Manuel. *Las ruinas de mi convento. Mi claustro*. Madrid: Librería de José Cuesta, 1856. [Edició conjunta d'aquestes dues obres].

PUJOL MASFERRER, Francesc. *Hostals, hotels i hotelers. L'hoteleria entre bastidors*. Sant Cugat del Vallès: Rourich, 1995.

TABBS, Antoni. *Un accident estrany*. Sant Cugat del Vallès: Rourich, 2000.

(Obra publicada per primera vegada per la mateixa editorial Rourich, el 1996, sota el títol *El "Costa Brava Exprés" i un accident estrany*).

- *Aquell cas del carrer Hospital...* Sant Cugat del Vallès: Rourich, 1997.

- *L'enigmàtic cas de l'Almadrava*. Sant Cugat del Vallès: Rourich, 1996.

- *La mort del senyor Pedrosa*. Sant Cugat del Vallès: Rourich, 1996.

- *Ningú no ho pot negar...* Sant Cugat del Vallès: Rourich, 2000.

- *Només es viu dues vegades, senyor Linares*. Sant Cugat del Vallès: Rourich, 2000.

- *La revenja*. Sant Cugat del Vallès: Rourich, 1999.

Memòries i biografies

BARDAS PLANELLAS, Eduard. *Amb ulls oberts de noi. Records de Sant Feliu de Guíxols dels primers anys del segle*. Barcelona: Abadia de Montserrat, 1994.

CULLELL-RAMIS, Josep. *Una vila del nou-cents. Sant Feliu de Guíxols. S'Agaró*: Rourich, 1997.

GAZIEL. *Sant Feliu de la Costa Brava. Burgesos, navegants, tapers i pescadors*. Barcelona: Aedos, 1963.

GEIS, Camil. *Pas i repàs. Prosa I*. Sabadell: Amics de les Arts i de les Lletres de Sabadell, 1981.

LANGDON-DAVIES, John. *Mites i felicitat dels catalans. Reflexions d'un escriptor britànic sobre la Catalunya dels anys 20*. Lleida: Pagès, 1998.

LLOVERAS ROIG, Josep. "L'aplec de Sant Amanç", dins *Llevantins i cubans (Quadrets populars)*. Sant Cugat del Vallès: Rourich, 2004.

MOLAS, Joaquim. "Quadern de Tueda", dins *Fragments de memòria*. Lleida: Pagès, 1997.

PATXOT JUBERT, Rafael. *Guaitant enrera. Fulls de la vida d'un octogenari*. Genève: s.n., 1952.

Un extracte d'aquesta obra amb les parts referents a Sant Feliu es troba a:

PATXOT JUBERT, Rafael. *Recordances guixolenques. Extractes de "Guaitant enrera. Fulls de la vida d'un octogenari"*. S.l.: Núria i Rafel Carreras-Patxot, 2002.

SANS SICART, Joan. *Escoltant el meu avi*. Lleida: Pagès, 1999.

VALLVERDÚ, Josep. *Entrada lliure*. Lleida: Pagès, 1993.

VALLVERDÚ, Josep. *Garbinada i ponent. Els meus anys cinquanta*. Barcelona: Proa, 1998.

XIFRÓ GIRBAL, Maria. *Una vida. Maria Xifró i Girbal, viuda de Pedro Hernández*. S.l.: s.n., 2007.

David Hernández
Bibliotecari

FONTS CONSULTADES

ARAGÓ I MASÓ, Narcís-Jordi; VILALLONGA, Mariàngela (eds.). *Atlas literari de les terres de Girona. Segles XIX i XX*. Girona: Diputació de Girona, 2003. 2 vols. Volum 1: *El Baix Empordà*, a càrrec de Xavier Cortadellas.

Si voleu ampliar la informació sobre les referències literàries de la ciutat o fer un tast dels textos dels escriptors citats, és imprescindible que hi feu un cop d'ull, ja sigui en la seva versió en paper o electrònica, al web: www.atlesliterari.cat. Des d'allí podreu navegar pels diferents indrets de la ciutat (el port, la platja, la Rambla, el Passeig, el Casino dels Nois, Sant Elm, Sant Amanç, el monestir, Vilartagues...).

Vist per l'ART UN PRESENT ECLÈCTIC: ALEXANDRE MATAS I XAVIER RUSCALLEDA. La pintura llegida en clau hermenèutica dóna pautes per a comprendre tot allò altre que el quadre ens diu, a més de la seva representació. L'empremta de l'artista i del seu temps, d'una sensibilitat individual que passa a ser compartida des del llenç, enceta el diàleg que el temps nodreix amb les infinites mirades que s'hi aturen.

L'observació és una clau important per a la lectura i comprensió. Primer les lletres, llavors les paraules, segueixen les frases i acabem llegint per a comprendre tot allò que se'n explica entre línies. Esbrinar la percepció del record és com la petita empenta que rep la consciència per a poder llegir el present. La memòria permetrà a la vida ser una suma i, per tant, el llegat cultural ens farà créixer.

Cada pintor plasma la seva pròpia cosmovisió a partir d'elements tan intangibles com el color i la línia. Els espectadors d'aquesta realitat il·lusòria podem estructurar la nostra visió del món a partir de les imatges que ens lleguen. Mirades múltiples d'una mateixa veritat que troba la forma modelada pel perfil de la sensibilitat. Llavors tot creix en una transparent profunditat. Alexandre Matas i Xavier Ruscalleda van eixamplar els horitzons d'aquestes mirades. Dues maneres ben diferents d'entendre i representar el fet pictòric. El primer es podria dir que des d'una sensibilitat dèrmica, l'altre, des d'una sensibilitat visceral.

Cercar la imatge d'Alexandre Matas resseguint la línia inexistent del paisatge provoca el buit de la seva presència. De la mateixa manera que la vida oculta de les atmosferes palpables encara encercla els espais compartits amb Xavier Ruscalleda. Tot encara és massa a prop per a poder veure la pintura sense la veu dels pintors i, d'altra banda, d'aquesta estela, el temps ens en deixarà el nom.

Dos noms per a una clara manifestació de l'eclecticisme estètic que contempla la contemporaneïtat, en la qual es donen cita tants presents com siguem capaços d'assimilar. Matas i Ruscalleda: mons paral·lels que conflueixen en un espai i un temps demostren que aquestes coordenades no concreten sinó que constaten la pluralitat i la riquesa d'un llenguatge inesgotable.

La mimesi dèrmica d'una bellesa efímera, l'instant congelat en la pintura d'Alexandre Matas, també la crònica dels indrets, enllaça amb tota una tradició pictòrica fortament arrelada des de finals del segle XVII; tot i que és possible entendre el tema només com una excusa per a gaudir del formidable espectacle de la llum. Enamorat del *plein air*, era fabulós trobar-lo pintant per la ciutat. El sentiment de *spleen* o de comunió amb la natura, tan cercat pels romàntics, formava part de tot allò que envolta la pintura. Alexandre Matas treballant un enquadrament formava part de la mateixa harmonia del paisatge, dins i fora de l'obra.

En canvi, el caràcter introspectiu de la pintura de Xavier Ruscalleda fuig de qualsevol referent formal recognoscible. Deixa fluir les formes a la cerca del sentit que acota els límits d'una sensibilitat transfigurada. Treballa una poètica plàstica on assoleix una simbiosi capaç de modelar l'abstracció d'un pensament utòpic i existencialista. Les flaires del Mediterrani aconsegueixen fer-se presents tot i la càrrega tel·lúrica de la seva obra.

Una mirada enfora: Alexandre Matas. Una mirada endins: Xavier Ruscalleda. Dues realitats de la pintura per a un món polièdric.

Pilar Giró

Historiadora de l'art

CALIDOSCOPI

LES IMATGES

1. Vista aèria de la ciutat. 1963. AMSFG. Col·lecció Municipal d'Imatges. (Autor: Paisajes Españoles Fotografías Aéreas).
2. Enderroc de l'Hotel Marina al passeig del Mar, el 1972. AMSFG. (Autor: Jordi Rabell).
3. Turista al mercat, davant de Casa Pedro, a la dècada de 1960. AMSFG. Col·lecció Municipal d'Imatges. (Autor: desconegut).
4. Nens en un carreró del Pueblo Nuevo, el 12 de febrer de 1966. AMSFG. (Autor: Jordi Rabell).
5. Venedor de gelats al passeig del Mar, el maig de 1961. AMSFG. (Autor: Jordi Rabell).
6. Carrer Cervantes abans de la urbanització. 1975-1978. AMSFG. Col·lecció Municipal d'Imatges. (Autor: desconegut).

CALIDOSCOPI

L'ENTREVISTA

ROSA M. ROURICH

Llicenciada i màster en Filosofia. El 1992 es va diplomar a l'Escola Superior d'Arts Visuals de Ginebra i va començar a fer exposicions individuals i col·lectives, especialment a Suïssa. Des de 1995 va ser una de les creadores del Taller d'Arts Plàstiques (TAPS) amb Anna M. Gutiérrez, a més de col·laborar amb l'Escola d'Adults i el Museu d'Història.

Rosa M. Rourich ha estat comissària, amb Silvia Alemany, de l'exposició "De bat a bat. Un lloc per viure: Sant Feliu de Guíxols 1954-2008", organitzada pel Museu els mesos de maig i juny. La mostra revisava el creixement de la ciutat des de 1950 i la importància de la integració dels nous barris i la nova gent. El projecte ha unit diferents iniciatives: la recerca sobre demografia i urbanisme de l'Arxiu; les fotografies de Jordi Rabell i Rosa M. Rourich; el documental *Mirades* i el taller Sant Feliu amb ulls de dona, realitzats pel Centre de Formació d'Adults; el vídeo *La salutació*, de l'artista Adela Picón, i la catifa de flors *M'estima, no m'estima*, ideada per ella mateixa i elaborada per persones de diferents barris de Sant Feliu, i enregistraments d'entrevistes fetes per A. Picón i Rosa M. Rourich.

Com va sorgir la idea de fer aquesta exposició? Qui la va promoure?

De fet, va ser una iniciativa meva... Fa dos o tres anys vaig fer una sèrie de fotografies del barri de Vilartagues com a eina per a conèixer millor un barri que pràcticament desconeixia. Com que també col·laborava amb el Museu, em va semblar pertinent proposar una exposició que tractés del creixement de la ciutat, però sobretot d'aquest nou barri que existeix tan sols des de fa cinquanta anys.

Per què et vas fixar en Vilartagues?

Un dia, vaig sentir, caminant pel carrer, que una noia jove deia a una altra: "No sé per

què tant parlar de Sant Feliu, amb «lo» bé que es viu a Vilartagues". No és estrany sentir parlar de Vilartagues i de Sant Feliu com de dues entitats netament diferenciades. No és el cas amb cap altre barri. Els altres barris gairebé mai no s'esmenten. Diem que vivim a tal o a qual carrer però no a tal o qual barri i encara menys per diferenciar-lo de la resta de Sant Feliu. Potser perquè els altres barris són des de fa temps "carn i ungla" amb Sant Feliu. Em semblava que calia que aquest barri tingués un reconeixement, una benvinguda oficial pel que representa en la història recent. Sempre he dit que el que volia és fer baixar Vilartagues al Museu.

Què és, doncs, Vilartagues, un barri de Sant Feliu o un altre poble, un altre món?

Aquesta ambigüitat —o claredat— en la manera de parlar de molta gent respon segurament a la manera com Vilartagues ha nascut i crescut, ens remet als seus orígens. I és que Vilartagues, més que una prolongació natural de Sant Feliu, va néixer "als afores" per obra de gent vinguda de fora, d'Andalusia i de Galícia principalment. La gent del vell Sant Feliu va anomenar *El Pueblo Nuevo* el primer nucli format per un grapat de barraques aixecades, als anys cinquanta, en un descampat discretament apartat de Sant Feliu. Amb el temps, les barraques van anar mudant la seva pell, transformant-se en casetes de planta baixa fetes, moltes d'elles, amb les rajoles i les teules que sobraven en les obres on els molts immigrants treballaven. Es van formar carrers a l'atzar, es van construir els primers blocs de pisos de protecció oficial... Amb la vinguda de la democràcia es van asfaltar els carrers, es van fer places, infraestructures; la construcció de nous ha-

bitatges sembla que no té fre, com tampoc en té l'arribada de nova gent. El que va néixer com un punt i apart, s'ha estès com una taca d'oli fins ajuntar-se amb la resta de la ciutat.

Quina ha estat la teva relació amb aquest barri?

Fins fa molt poc, no n'hi ha hagut gaire, de relació. Nascuda l'any cinquanta, nadiua del vell Sant Feliu, Vilartagues i jo hem crescut alhora però en paral·lel, guardant una distància més que prudencial. "No vagis al Pueblo Nuevo, que hi ha gent amb ganivets", em va dir un dia d'estiu dels anys seixanta la meua àvia quan sortia de casa per fer un volt en bicicleta. Era el primer cop que en sentia parlar, d'aquest Pueblo Nuevo, i, fent cas per una vegada a la meua àvia, no hi vaig anar. Anys més tard, vaig entrar en contacte amb la vella i nova immigració en col·laborar amb l'Escola d'Adults, situada en ple barri de Vilartagues, fent un Taller d'Arts Plàstiques i classes d'Art Contemporani. El desig de descobrir aquest barri m'ha portat a passejar-m'hi sovint amb la meua càmera per captar, fer una mica meu, allò que sentia tan seu...

Les teves fotografies han estat el punt d'inici de tot el projecte; què és el que hi vols captar?

De seguida em van cridar especialment l'atenció les casetes de planta baixa que, supervivents –fins quan?– del boom immobiliari, no solament conservaven una senzilla elegància, sinó que, amb el pas del temps, a moltes d'elles, les havien anat revestint amb materials i estils d'allò més variat.

Amb un grapat de fotos de façanes i detalls decoratius i arquitectònics d'aquestes cases i d'altres aspectes del barri em vaig plantejar què fer amb elles. On i com mostrar-les... Com he dit abans, va ser amb aquesta proposta que vaig acudir al Museu. La Sílvia Alemany, la directora, la va acceptar perquè encaixava en les seves línies d'actuació. El tercer pas va ser sumar col·laboracions.

Precisament, veient el resultat, crida molt l'atenció la diversitat i el nombre de col·laboradors...

Calia implicar-hi altra gent, això sempre ho vaig tenir clar. Per lògica, l'Escola d'Adults,

vosaltres –l'Arxiu–, els Tallers d'Història i l'Adela Picón, que té un tipus de treball que encaixa amb el projecte i que de seguida s'hi va sumar amb entusiasme. Per això l'exposició ha agafat aquest caire multidisciplinari, que abasta història, pedagogia i art, que és el que dona singularitat a aquest projecte.

Quin dels dos aspectes creus que té més pes, la recerca històrica o les arts visuals?

Teníem clar, la Sílvia i jo, que no volíem dividir l'exposició en dos apartats netament diferenciats: l'estudi històric d'una banda i les intervencions artístiques de l'altra, sinó trobar un format unitari per a tota

A la pàgina anterior: retrat de Rosa M. Rourich. Ajuntament de Sant Feliu de Guíxols. Premsa. (Autor: Pere Carreras). Sota aquestes línies: vista d'un carrer del Pueblo Nuevo, el 12 de febrer de 1966. AMSFG. (Autor: Jordi Rabell)

l'exposició. Un format, una forma –la importància del *com*, que no és mai neutre– que tradueixi l'esperit del contingut. Una forma que visualment comuniqués de la manera més directa i propera possible la història i històries que vol transmetre.

Què és el que més valors d'aquesta experiència?

La col·laboració i l'entusiasme de tots els que han fet que aquest projecte sigui possible. També el fet que hi ha hagut molta participació ciutadana; el ciutadà no és només espectador sinó també agent i creador de les exposicions que puguin tenir lloc al museu.

Creus que realment s'ha aconseguit un major coneixement i una interacció entre els barris de tota la vida i aquells creats recentment?

Espero que sí, potser encara és aviat per a valorar-ho. En tot cas, amb l'elaboració de la catifa, l'intercanvi entre barris s'ha aconseguit plenament i, per exemple, sé que fa poc un grup de dones marroquines va visitar l'exposició i va descobrir, amb gran sorpresa, que Vilartagues fa cinquanta anys era molt semblant al Marroc del qual provenen. Van descobrir que, abans que elles, aquí hi havia arribat altra gent que també va haver de lluitar per establir-se. Han conegut una part de la història recent que

crec que els ajudarà a comprendre aquest lloc i a sentir-se'n part.

Consideres que aquest projecte t'ha aportat alguna cosa?

Sí, sobretot perquè és el primer cop que no em cuido exclusivament de la meua producció. És la primera exposició que faig com a comissària..., és el primer cop que m'ocupo de coordinar altra gent, de fer que tots trobin el seu lloc i que el conjunt sigui harmoniós, a nivell visual i de contingut. Evidentment, m'ha enriquit molt.

M. Àngels Suquet
Arxivera

Detalls de cases del Pueblo Nuevo i Vilartagues, el 2007. (Autora: Rosa M. Rourich)

Les dures condicions de vida dels primers temps a Sant Feliu

"Allí en Andalucía, en Granada, no había trabajo. (...) Un «cuñado» mío se vino un mes antes que yo. Y entonces me dice: «Pues parece que aquí hay un poco de trabajo, si te quieres venir» (...). Nos venimos diecisiete. En el 53. (...) En el 54 me vine otra vez, y aquí estoy. (...) Entonces me traje aquí a la mujer y al niño, y me fui a San Telmo a vivir, que había una barraca de madera forrada de chapa. (...) Y a los dos años me echaron a la calle (...) Y le dije al alcalde: «¡Hombre!, déme usted una habitación de dormir, siquiera, porque tengo un crío pequeño, mi suegra, que está conmigo también, ya mayorcica, y una niña recién nacida» –tenía tres meses cuando me echaron a la calle–. (...) Y me echaron la barraca abajo. (...) Estábamos en la calle durmiendo! (...) Eso fue en el 56. (...) Y entonces compramos aquí el solar (...). Hice una habitación pequeña, de «tochana» de canto, cuatro maderas que cogí de ahí arriba y tejas

viejas, y cañizo. Pero cuando llovía, las cañas vencieron, y nos entraba el agua. Teníamos que poner platos y cubos en la cama para que no nos cayera el agua encima. Que ya pasé yo lo mío aquí, ya... Dormíamos mi suegra, mis dos hijos, la mujer y yo, todos en el mismo somier, la misma cama. Y mi cuñado y el otro cuñado, pues igual. El colchón y se acabó. Ni más sillas, ni nada: una sartén y un plato para hacer de comer en la calle porque dentro no se podía hacer porque no cabíamos todos juntos. (...) Aquí no había agua, ni pozo ni nada. Ni luz ni nada. Nada. Esto era campos, «na» más. (...) Aquí se ha «pasao» mucha miseria, al menos yo. (...) Yo he sacado 7 hijos, y desde que estoy en Cataluña no les ha «faltao» una alpargata ni un pantalón ni un pedazo de pan. Ese orgullo sí me lo llevo yo".

José Sola "Pepe el feo"

Records del carrer de tota la vida

"Jo sóc de Sant Feliu. Vaig néixer al carrer Sant Joan. (...) No m'he desvinculat mai d'aquest carrer. (...) La vivència del carrer Sant Joan ha anat canviant completament. Del 54 cap aquí, la gent que hi ha hagut de veïns...; en aquell moment encara es feia una mica de carrer: es coneix molt tothom, uns i altres... (...) De petit, jugaves aquí al carrer. Abans d'anar a col·legi, ja estàvem aquí al carrer. No hi havia cotxes... Ni pensaments! (...) A Vilartagues, hi pujava alguna vegada, poques vegades, perquè a la part del centre d'aquí, com que tens la coneixença de tota la vida de molta gent, jugant a futbol...; semblava que allà era un altre costat, un gueto: a dalt de la ciutat, una cosa, i aquí baix, una altra".

Rafael Calzada

Aquests fragments han estat extrets de "Tal com raja", un recull de testimonis orals de persones nascudes a Sant Feliu de Guíxols o vingudes de fora sobre la seva història i visió del Sant Feliu que els ha tocat viure. El DVD amb aquest enregistrament forma part del catàleg de l'exposició "De bat a bat. Un lloc per viure: Sant Feliu de Guíxols 1954-2008".

1. Dones rentant la roba al Pueblo Nuevo, el 12 de febrer de 1966. AMSFG. (Autor: Jordi Rabell). 2. Vista del carrer Joan Maragall als anys 1950. AMSFG. Col·lecció Municipal d'Imatges. (Autor: desconegut). 3. Reunió de l'Associació de Veïns de Vilartagues, el 30 de juny de 1979. AMSFG. Fons El Punt (Autor: desconegut). 4. Colla de nens a Vilartagues davant d'un anunci de venda de finques, el 12 de febrer de 1966. AMSFG. (Autor: Jordi Rabell)

La lluita de l'Associació de Veïns de Vilartagues per dignificar el barri

"Exactament l'any que això va començar suposo que era pels volts del 75. I va venir arrel d'una persona que vivia a Vilartagues que em va parlar de la qüestió, perquè llavors era quan estava tot absolutament marginat, era un barri terrible en aquest sentit (...). Vam fer una reunió amb tota una sèrie de gent (...); total, que vaig sortir elegit president –diguem-ho així– d'una junta provisional (...). Hi va haver enfrontaments molt forts amb l'Ajuntament perquè passava olímpicament de Vilartagues. Els propis promotors que havien fet tot el «timbado» i totes les urbanitzacions també estaven en contra nostra, naturalment, però vaig tenir la sort que de la tria que es va anar fent dels uns amb els altres va resultar sortir un equip de gent meravellosa. Sense aquesta gent no s'hauria fet res de Vilartagues (...). Com que el projecte no tirava endavant, vam agafar el toro per les banyes, ens en vam anar a Girona a parlar amb el governador (...).

En Pere Albertí, que aleshores era l'alcalde, va haver de convocar una reunió perquè els promotors havien fet les obres o venut les parcel·les però no havien acabat de donar els serveis que prescrivia llavors la llei, i per això la barriada no es podia entregar a l'Ajuntament (...). L'alcalde ens va dir: «Penseu que vosaltres sou l'associació de veïns, però Vilartagues és molt gran...; una altra cosa fóra que ho demanés Vilartagues» (...). Li vam emplenar de gent la plaça i l'edifici de l'ajuntament (...). I és clar, llavors no va poder negar-se en absolut a entrar en converses directament (...). Quan es va haver de dir a la gent que havien de pagar una part de les obres, per uns serveis que quan van comprar els terrenys ja van pagar, va ser molt dur (...)"

Jordi Bolaño

Quan viure als afores era més econòmic... però també més incòmode

"«Con» vam venir a Vilartagues per fer-nos la casa, l'any seixanta i «pico», hi havia la casa del costat, la seva veïna de dalt, i un d'aquí baix. Un sol. I tot «lo» altre... Jo veia els pins, veia mar.. ho veia tot. (...) Jo poc que volia venir, de cap manera, però com que el sol era «barato»... (...) La casa la va fer el meu home perquè era paleta. (...) Al carrer hi havia uns sots... (...) Un dia va caure la Montdela..., va quedar ben tombada! (...) Varen fer aquesta urbanització, però no hi varen posar re. Apa, a vendre solars! I tu tenies un solar que no tenia res. (...) No teníem llum. (...) Tot fosc. (...) L'«aiga» tampoc tenia força. (...) Va ser aquell temps que no...; can Xauxa".

Miquela Bigarós

El tinglado

Informació municipal

El ministre de Cultura visita el Monestir de Sant Feliu i es compromet amb el projecte Thyssen

L'alcalde Pere Albó i l'equip de govern amb la baronessa i el ministre de Cultura durant la trobada del mes de gener. Premsa. Ajuntament de Sant Feliu de Guíxols. (Autor: Pere Carreras)

La baronessa Carmen Thyssen-Bornemisza i el ministre de Cultura César Antonio Molina van expressar el dilluns 7 de gener, davant l'alcalde de la ciutat, Pere

Albó, i la resta de regidors que el millor emplaçament per ubicar la Col·lecció de Pintura Catalana Carmen Thyssen-Bornemisza és el complex cultural del monestir. Després d'un estudi detallat d'aquest espai i les seves possibilitats, han considerat que és el que dona més relleu al projecte i ofereix més capacitat d'expansió. El ministre va explicar que el centre de Sant Feliu estarà fonamentat sobre una col·lecció permanent i una altra de temporal, com a clau del projecte, amb fons de la pròpia xarxa de museus del Ministeri i del mateix Museu Thyssen de Madrid. S'assegura així una rotació d'obres de qualitat que facin atractiu el centre guixolenc i facilitin la captació de nou públic.

Xavier Solà presenta el seu llibre sobre els vint anys del seu programa radiofònic El Suplement

El guixolenc Xavier Solà va repassar el 15 de gener a la Casa Irla la seva trajectòria professional i els vint anys del seu programa El Suplement, a Catalunya Ràdio. L'acte va comptar amb diferents professionals del periodisme i la comunicació com Josep Andújar, Xavier Casals o Josep Maria Aleandre.

Inici del cicle de conferències “La medicina d’ahir i d’avui”

El 18 de gener es va iniciar el cicle de sis conferències organitzat pel Museu d’Història en el marc de l’Espai del Metge i de la Salut Rural. L’activitat és semestral i la periodicitat de les conferències, mensual. Es preveu que al primer semestre de l’any vinent s’ofereixi un nou cicle.

Presentació del llibre de les partitures de Juli Garreta

Al mes de gener, l’Ajuntament de Sant Feliu de Guíxols, l’Editorial Tritó i la Diputació de Girona van presentar el llibre sobre Juli Garreta *Impressions simfòniques*, primer volum de la col·lecció *Mestres Gironins*. En el mateix acte es va informar també del projecte d’edició de l’obra completa del compositor, a iniciativa d’aquesta editorial i les dues institucions. L’acte va ser emotivament tancat per Laia Frigolé, al piano, i Georgina Reyner, mezzosoprano, amb quatre peces de Juli Garreta.

El Punt d’Informació Juvenil organitza cursos d’educació en el lleure

Des del curs 1998/99, el Punt d’Informació Juvenil de l’Ajuntament de Sant Feliu de Guíxols ha organitzat cursos d’educació en el lleure en col·laboració amb l’Escola de l’Empordà. S’han fet un total de 23 cursos i 526 alumnes han rebut la seva formació per a treballar en el món del lleure a la nostra ciutat. A part d’una seixantena de joves que han realitzat el curs de premonitor (14-17 anys). Aquesta formació permet treballar en un casal, en unes colònies, en un menjador escolar o en qualsevol activitat que es faci fora de l’horari escolar. Per a més informació, us podeu adreçar a aquest servei (vegeu-ne les dades al “Directori” de L’ARJAU).

Sant Feliu reprèn novament amb èxit de públic l’escena professional

Després de molts anys sense una programació estable de teatre professional, el passat mes de març es va reprendre un cicle ano-

menat Guíxols Escena, amb l’objectiu de promoure durant tot l’any una programació professional de qualitat, a preus assequibles.

L’aposta de Guíxols Escena gira principalment al voltant del teatre, però també s’aturarà amb detall sobre les últimes novetats en música de qualitat i dansa. Aquesta proposta començava a caminar a la primavera amb les peces: *Carta d’una desconeguda*, d’Stephen Zweig, amb Emma Vilarasau (21 de març de 2008); *Non Solum*, amb Sergi López (4 de maig de 2008); *La sospecha*, de John Patrick Shanley, amb Pilar Bardem (25 de maig de 2008), i *BoomBach*, de Tapeplas, (7 de juny). I, pel que fa a música, els grups

Pilar Bardem durant la seva representació al Teatre Auditori Municipal de Sant Feliu de Guíxols. Ajuntament de Sant Feliu de Guíxols. Premsa. (Autor: Pere Carreras)

Electrotoylets i Las Charades (el 12 d’abril). A partir de la tardor es reprèn el cicle amb teatre, dansa i música professional amb espectacles com *Soterrani*, de Josep Maria Benet i Jornet (26 d’octubre, amb Pere Arquillué i Pep Cruz); *El llibertí* (amb Ramon Madaula i dirigit per Joan Lluís Bozzo, 16

de novembre); la sarsuela *La Marina* (amb la companyia de Josep Maria Damunt, 23 de novembre); *Ruddigore* (7 de desembre, Egos Teatre), i, finalment, *Pagagnini*, amb la companyia Yillana i Ara Malikian (14 de desembre). El cicle Guíxols Escena compta amb descomptes per a diferents col·lectius.

Primera Jornada del Dia de la Dona

Els dies 7 i 8 de març es va organitzar la I Jornada del Dia de la Dona, amb l'objectiu de potenciar la celebració del dia de la Dona Treballadora per mitjà de la col·laboració entre l'Ajuntament de Sant Feliu de Guíxols i diferents entitats i grups de la ciutat. El programa comprenia una gran diversitat d'activitats, des d'una projecció fins a diverses exposicions, passant per propostes més lúdiques com una sessió de ioga, una marxa popular, una trobada de petanca o una desfilada de vestits de paper.

Marxa popular organitzada en el marc de la I Jornada del Dia de la Dona. Ajuntament de Sant Feliu de Guíxols. Premsa. (Autor: Pere Carreras)

Nova col·laboració amb la Scuola Edile de Florència

Un grup d'alumnes de la Scuola Edile de Florència, especialitzada en restauració de patrimoni, ha fet estada entre els mesos de març i abril a Sant Feliu de Guíxols. La seva actuació s'ha centrat en la restauració de diferents elements del pati de l'antic Hospital Municipal, concretament les voltes i els pòrtics. La col·laboració amb aquesta escola va començar l'any passat a iniciativa del Museu d'Història, en el marc del projecte de Centre de Conservació i Restauració del Patrimoni de l'Ajuntament de Sant Feliu de Guíxols, i va comptar amb la col·laboració de l'Àrea d'Urbanisme.

Els Tallers d'Història de Sant Feliu de Guíxols, objecte d'estudi d'una tesi doctoral

El 4 d'abril va tenir lloc la presentació de la tesi doctoral de Maria Calzada Olivella, dirigida per la doctora Gemma Tribó i que porta el títol "Les fonts primàries a l'ensenyament. Les relacions entre el món escolar

i l'arxiu. Visió general de Catalunya. El cas de Sant Feliu de Guíxols", en la qual s'anàlitzava l'experiència dels Tallers d'Història, servei didàctic organitzat conjuntament per l'Arxiu Municipal i el Museu d'Història, com una experiència pionera i estable en l'àmbit de Catalunya. L'acte va tenir lloc a la Facultat de Formació del Professorat del Departament de Didàctica de les Ciències Socials de la Universitat de Barcelona.

L'Àrea de Comerç orienta els nouvinguts per a la seva incorporació al món laboral

En el marc de la seva programació, l'Àrea de Comerç va realitzar els dies 21 i 22 d'abril les sessions informatives titulades "Orientació laboral per a col·lectius amb

Sessió organitzada per l'Àrea de Comerç. Ajuntament de Sant Feliu de Guíxols. Premsa (Autor: Pere Carreras)

46 Festival Internacional de la Porta Ferrada 2008 Juliol i Agost Sant Feliu de Guíxols Músiques, Teatre i Dansa

Consulteu el web
www.portaferrada.com

Taquilla a Sant Feliu de Guíxols
al Teatre Auditori Municipal
Tots els dijous, divendres i
dissabtes, de 18h a 21h.

Juliol

04. **Fados** de Carlos Saura amb **Mariza, Camané i Carlo do Carmo** | 22:30 | *Introducció a Catalunya*
12. **Mala Rodríguez & "Refree" & Original Jazz Orquestra Tallor de Músics** | 22:30 | *Introducció*
13. **Ariadna** Centro Andaluz de Teatro. Compañía Atalaya | 20:00 | *Introducció a Catalunya*
15. **Maria Schneider** Jazz Orchestra | 22:30 | *Introducció a Catalunya*
18. **Maria Creuza & Toquinho** Tribut a **Vinicius de Moraes** | 22:30 | *Introducció a Catalunya*
20. **Homages Iliada** d'Alessandro Baricco amb Jordi Boixaderas & Marta Marco & Lluís Soler | 20:00
24. **Roger Hodgson** formerly **Supertramp** | 22:30 | *Introducció a Catalunya*
26. **Herbie Hancock** presenta **River** Homenatge a **Joni Mitchell** | 22:30 | *Introducció a Catalunya*
29. **Tribut a James Brown featuring Cheikh Lo** | 22:30 | *Introducció a Catalunya*

Agost

02. **Tania Maria Quartet** | 22:30 | *Introducció a Catalunya*
03. **Ensemble de Cadaqués** Cinc Paules de La Fontaine de X. Benguerel | 18:00 | *Introducció a Catalunya*
05. **Barcelona Jazz Orquestra & Ann Hampton Callaway** | 22:30
08. **Rubén Blades i Son de Tikizia** | 22:30 | *Introducció a Catalunya*
09. **José Merué i Moraito "Cante flamenco"** | 22:30
12. **Uta Lemper & Orquestra JONDE**, Els 7 pecats capitals - Die Sieben Todsünden de Kurt Weill i Bertolt Brecht, direcció escènica Frederic Amat | 22:30 | *Introducció a Catalunya*
13. **Homenatge a Charlot** pel coreògraf **Roland Petit** |
Lucia Lacarra, Luigi Bonfino i Antonio Márquez | 22:30 | *Introducció a Catalunya*
16. **Amaral** Presentació a Girona | 22:00
17. **Orquestra de la Radio Nacional d'Hongria & Lluís Claret & Gerard Claret** | 20:00
22. **Orquestra del Festival** Homenatge a Juli Garreta, direcció Josep Caballé | 22:30 | *Introducció*

Venda d'entrades
902 44 43 00
www.servicam.com
mòbil www.servicam.com

dificultats d'inserció", adreçades essencialment a persones immigrades. El regidor de l'àrea, Carles Motas, va fer la presentació del curs, que va tenir com a ponent la tècnica de dinamització social de l'Ajuntament Marta Arcas.

Premis de la XXIII Mostra Artística de Sant Jordi

El 23 d'abril a la tarda va tenir lloc el lliurament dels premis de la Mostra Artística Sant Jordi 2008 al Teatre Auditori Municipal. Aquest certamen és convocat anualment per la Biblioteca Octavi Viader i Margarit i hi participen els alumnes dels diferents centres de Sant Feliu de Guíxols. Els treballs presentats tenen relació amb el tema proposat des dels Tallers d'Història, organitzats per l'Arxiu Municipal i el Museu d'Història. Enguany s'ha proposat l'estudi dels barris de Sant Feliu de Guíxols.

El Museu d'Història presenta l'exposició "De bat a bat"

Des del mes de maig i fins al 29 de juny, el monestir va acollir l'exposició "De bat a bat, un lloc per viure: Sant Feliu de Guíxols 1954-2008", un projecte multidisciplinari impulsat

per les artistes Rosa Maria Rourich i Adela Picón per analitzar l'evolució urbanística i humana dels darrers cinquanta anys a Sant Feliu de Guíxols. L'exposició partia de la visualització de dos mapes aeris –l'un, de 1950, l'altre, del 2008– que permetien copsar el creixement experimentat per la ciutat. Se centrava en el creixement del barri de Vilartagues després de l'aparició

Catifa de flors realitzada per persones que han col·laborat voluntàriament en l'exposició "De bat a bat. Un lloc per viure: Sant Feliu de Guíxols 1954-2008" al Museu d'Història. Ajuntament de Sant Feliu de Guíxols. Premsa. (Autor: Pere Carreras)

del Poble Nou, un petit nucli de casetes aixecades des de 1954 per la primera onada d'immigrants procedents principalment del sud de Espanya. Aquesta activitat ha estat organitzada pel Museu d'Història, amb el suport de l'Arxiu Municipal, i ha comptat amb l'ajuda entusiasta de diferents entitats i col·lectius que hi han participat de diferents formes. El Centre de Formació d'Adults

va ser un dels iniciadors del projecte amb l'edició, durant l'any 2007, de vídeos sobre la immigració recent. Els centres escolars de Sant Feliu van acceptar treballar-lo a les classes com a tema dels Tallers d'Història. També hi va haver la implicació de moltes persones particulars, com els testimonis que van aportar les seves vivències personals referides a aquesta època; els grups de persones de Vilartagues i de Sant Feliu-Centre que van elaborar la catifa de flors o el fotògraf Jordi Rabell, que amb les seves fotografies ha permès visualitzar una part de la història. També s'ha permès que tots aquells que ho desitgessin deixessin les seves opinions i aportacions dipositades en una pàgina web.

Presentació de l'Associació d'Amics del Museu

El 18 de maig de 2008, coincidint amb el Dia Internacional dels Museus, es va fer la presentació de la recentment creada Associació d'Amics del Museu de Sant Feliu de Guíxols. Aquesta entitat té com a objectiu la difusió del patrimoni històric per mitjà de l'organització d'activitats. Durant l'acte es va fer el lliurament del carnet de socis honoraris a Àngel Jiménez i Navarro, antic director del Museu d'Història i de l'Arxiu Municipal; a Francesc Xavier Carreras de Cabrera, representant del Col·legi Oficial de Metges de Girona a l'Espai del Metge i de la Salut Rural, i a Pere Albó i Marlés, alcalde i màxim representant de la ciutat.

Sant Feliu, única població que acull el cicle formatiu de nàutica de tot Girona

El delegat d'Educació de la Generalitat a Girona, Andreu Otero, acompanyat de l'alcalde Pere Albó i altres personalitats van presentar a final de maig a l'IES Sant Feliu el nou cicle formatiu de grau mitjà "Tècnic en manteniment de vaixells d'esbarjo i serveis portuaris", que començarà a posar-se en funcionament al mes de setembre. Davant de periodistes i empresaris es va presentar un cicle que forma part de la família professional, "Manteniment i Serveis a la Producció", té una durada de 2 cursos acadèmics (2.000 hores) i tindrà la seva base d'operacions a l'IES Sant Feliu i en altres centres de treball. La previsió d'aquest proper curs és de 30 places i la titulació que s'aconsegueix és de tècnic/-a en instal·lació i manteniment electrotècnic de maquinària i conducció de línies, adaptat al perfil professional de manteniment de vaixells d'esbarjo i serveis portuaris, junt amb el certificat bàsic d'embarcament i el títol de patró portuari. Els responsables del nou cicle van esmentar que Sant Feliu de Guíxols tenia una oportunitat única per a posar en marxa aquests estudis a la ciutat per potenciar el port de la ciutat i les seves possibilitats nàutiques. Els/les

alumnes, en acabar-lo, estaran capacitats per a treballar en drassanes, empreses i tallers relacionats amb la construcció, manteniment i reparació d'embarcacions d'esbarjo i pesca; en els serveis dels ports esportius, clubs nàutics o marines; com a xofers d'embarcacions de lloguer o en general en empreses de lloguer d'embarcacions, i en empreses d'inspecció tècnica d'embarcacions.

Neix el Festival del Mar

Aquest festival sorgeix en el marc del projecte de creació d'una reserva marina

Exposició itinerant sobre la reserva marina situada a la rambla Vidal. Ajuntament de Sant Feliu de Guíxols. Premsa. (Autor: Pere Carreras)

que garanteixi la protecció del fons marí des de Port Salvi fins a cala Vigatà. Té com a objectiu donar a conèixer els valors naturals d'aquest fons marí i la difusió de les accions que es duren a terme en la reserva. En aquesta primera edició, que s'ha desenvolupat entre el dia 1 de maig i el 15 de juny, s'ha organitzat una exposició itinerant sobre la reserva marina, que ha estat situada a la rambla Vidal, a banda d'una programació molt variada. S'ha pogut gaudir de la Fira Guíxolsmar, una fira d'artesans a Sant Pol, visites guiades al Salvament de Nàufrags, jocs i espectacles infantils, la I Fira del Mar, la I Mostra de Cinema Marí, la I Mostra d'Oficis Mariners, la Campanya Gastronòmica del Peix Blau Ganxó, i cursos de cuina impartits per alguns dels restaurants participants en la campanya per ensenyar els secrets de la cuina del peix blau, entre molts altres. Destaquen també un pelegrinatge a Sant Elm per commemorar el centenari del nom Costa Brava, amb una arrossada i cançó de taverna.

Inauguració de la 12a edició de la Universitat d'Estiu Ramon Llull

El divendres 4 de juliol es va inaugurar al Curhotel Hipòcrates la nova edició de la Universitat d'Estiu Ramon Llull amb l'acte "Cafè amb Carlos Saura", en col·laboració amb el Festival Internacional de la Porta

Ferrada. Enguany el programa ha ofert dos cursos: "Aspectes històrics de l'Antic Egipte", impartit per l'egiptòleg Xavier Martínez, i "Qi Gong i saviesa", a càrrec de Neus Pintat, acupuntora, professora de Qi Gong i llicenciada en Químiques. I també la jornada "Low cost i canvi del model turístic", amb la participació dels professors següents: Octavi Bono, gerent del Patronat de Turisme Costa Daurada i Terres de l'Ebre; Maribel Domínguez, directora de màrqueting i vendes de *Ryanair* per a Espanya i Portugal; José Antonio Donaire, professor de Geografia de la Universitat de Girona; Sara Peces, cap de màrqueting del Patronat de Turisme Costa Brava-Girona; Gregorio Pérez, president de la Cambra de Comerç de Fuerteventura; Ramon Tremosa, professor de Teoria Econòmica de la Universitat de Barcelona, i Josep Francesc Valls, catedràtic d'Economia d'ESADE-Universitat Ramon Llull.

Exposicions a la Biblioteca Estiu 2008

Durant els mesos de juliol i agost, la Biblioteca acull dues exposicions: la primera, del 10 al 29 de juliol, "El món i un llibre: de l'escriptor al lector", una invitació a reflexionar sobre el camí que porta el lector fins al llibre i el llibre cap al lector. Com es produeix un llibre? Com arriba al prestatge? Què fa que el lector triï un determinat llibre en detriment d'un altre? Aquestes són algunes de les preguntes plantejades per la Institució de les

Lletres Catalanes, responsable de l'exposició. Acompanyant-la, el divendres 18 de juliol es va fer la xerrada "Nous formats per a la lectura - altres llibres", a càrrec de Jorge Franganillo (professor de la Facultat de Biblioteconomia i Documentació de la Universitat de Barcelona), i que va tractar sobre els nous formats digitals (e-Book), les noves llibreries (*amazon.com*), el Google library, els llibres en Braille, els audiollibres, els llibres híbrids, etc. La segona exposició es podrà veure del 18 d'agost al 5 de setembre, està produïda per l'Institut Català de les Dones i tracta sobre Mercè Rodoreda amb motiu del centenari del seu naixement: fotografies i textos ens evocaran l'univers literari amb què l'autora ens apropa als seus sentiments mitjançant la creació d'uns personatges, especialment els femenins, que cobren vida més enllà del relat. L'entrada a aquestes exposicions és gratuïta i es pot visitar en l'horari habitual de la Biblioteca.

Activitats d'animació a la lectura

Com a l'estiu de 2007, la Biblioteca col·labora amb els responsables del Casalet de l'Ajuntament, l'empresa Tot Oci, en l'organització d'activitats d'animació a la lectura dins els espais de la biblioteca durant els mesos de juliol i agost, per a nens i nenes de 3 a 9 anys. Enguany la proposta se centra en dos materials nous. D'una banda, "Viatge pel món dels llibres", el clàssic joc de l'oca adaptat a la lectura, on els

grups participen activament a l'hora d'escollir els contes narrats pel monitor, i també poden reinventar els finals dels contes o crear noves històries. De l'altra, "El trencaclosques dels contes", on es desenvolupa també un joc de narració de contes, els objectius del qual són: crear i fomentar els hàbits de lectura en nens i nenes, donant-los a conèixer la biblioteca i el potencial de llibres que conté; fer-los descobrir la tradició oral de saber escoltar contes (i aprendre a escoltar, en general), i estimular la seva imaginació i la seva creativitat (a l'hora de recrear els contes clàssics de sempre). En definitiva, una manera mitjançant la qual els petits usuaris puguin convertir-se en grans lectors.

Jornada de senyalització de patrimoni

El Museu d'Història ofereix el dia 26 de setembre de 2008 una Jornada sobre Senyalització de Patrimoni Cultural per conèixer experiències i reflexionar sobre aquesta qüestió, que resta sovint sense la deguda atenció i que és essencial per a la necessària museïtzació i senyalització dels elements patrimonials escampats pel territori. Aquesta jornada s'ha inclòs dins el programa de les Jornades Europees del Patrimoni a Catalunya 2008 i, per tal que el diàleg sigui pluridisciplinari, el programa integra els diferents agents que intervenen en aquest sector: la universitat, les administracions, formadors, tècnics en patrimoni cultural, dissenyadors...

UNA CARTA...

A l'atenció de *Sílvia Alemany*.
Per a la publicació a *L'ARJAU*

L'ARJAU

Fa molts anys que, gràcies a l'amabilitat de la Sílvia Alemany, rebo puntualment L'ARJAU. De fet, això succeeix des del moment en què vaig tenir el goig d'haver de treballar amb el seu ajut amb motiu d'una exposició sobre l'important artista impressionista-expressionista de Sant Feliu de Guíxols Albertí.

No cal dir que primer em sobtà el títol de la publicació, el significat del qual desconeixia, de manera que vaig haver de recórrer al diccionari per saber-lo. Era el nom específic que tenia la manuela del timó. Vaig captar la idea immediatament. Com que havia navegat molt en barca amb el poeta Josep Vicenç Foix pels voltats del cap de Creus i atès que era el poeta qui dirigia la nau, tot seguit vaig comprendre que si bé en tota nau el timó marca la direcció que seguirà, és a l'arjau on rau la intenció de la direcció. El que J. V. Foix conservava sempre a la mà era l'arjau; ell imposava la direcció al timó i aquest no feia res més que complir la intencionalitat que se li havia transmès. Així mateix, quan acabava el periple, el poeta s'emportava l'arjau a casa.

En vaig tenir prou perquè la publicació se'm fes atractiva; des d'aleshores fullejo i lleigeixo tots els números que rebo. Però hi vaig trobar –continuo trobant-hi a cada número– quelcom més efectiu encara: els continguts que serveixen la realitat i la memòria de la vila i els entorns. La realitat quotidiana hi és viva, en la perspectiva real de la realitat d'un indret concret; però també s'hi aporta el projecte que la justifica o que cal rectificar. La publicació no és passiva sinó activa, marcant idea i intenció, com l'arjau. Alguns dels estudis que s'hi han publicat m'han servit per a saber sobre la realitat quotidiana i casolana que fou la guerra civil nostra i la seva postguerra, fets i realitats que desapareixen als grans llibres. En aquesta revista he assistit a la microsociologia, a la quotidianitat fent-se: no a la sociologia de les idees que diuen que regeixen la realitat, he assistit al seu compliment detallat, actiu, compromès.

A la publicació també se m'hi explica la realitat de la història local, els processos de les manufactures locals, els de la industrialització, de la comercialització dels productes, de les immigracions o de les emigracions de població o de les aus i, quan s'escau, els enrenous agrícoles dels productes de l'indret i importació i exportació i –no cal dir-ho– de les problemàtiques polítiques locals i de la seva repercussió externa; tot des de les petites trifulgues, que són les que determinen els resultats posteriors. El que no hi trobo mai és un relat novel·lesc, sinó el que realment foren els enfrontaments i tal com es varen produir, amb les esqueixades i els desgavells subsegüents.

Una altra cosa que també hi trobo són mots de la nostra llengua que van desapareixent; com per exemple norai, aquells pals i estakes que serveixen per a amarrar les barques a la riba. Potser ara no en tenim, de barques per a retenir a la línia del mar, però sí que necessitem norais per anar pel món, llocs on apuntalar-nos, siguin llocs del saber, de la voluntat o de la disconformitat amb el que passa. Podríem continuar utilitzant L'ARJAU per marcar el nostre rumb i agafar-nos als norais per no perdre el nord de les nostres intencions.

Bona navegació, doncs, amb aquest *ARJAU*!
Arnau Puig. Filòsof i crític d'art

Directori

ÀREA DE CULTURA, MUSEU I ARXIU

PL. MONESTIR, S/N 17220 SANT FELIU DE GUÍXOLS
TEL. 972 82 01 57
E-MAIL: cultura@guixols.cat
HORARI: DE DILLUNS A DIVENDRES DE 9 A 14 h.

ARXIU MUNICIPAL

CRA. DE GIRONA, 45-47
17220 SANT FELIU DE GUÍXOLS
TEL. 972 32 25 93 FAX. 972 32 73 39
E-MAIL: arxiu@guixols.cat
HORARI D'HIVERN: DE DILLUNS A DIVENDRES DE 9 A 14 h.
I DIMARTS I DIJOUS DE 17 A 19 h.
HORARI D'ESTIU (juliol, agost i setembre): DE DILLUNS A DIVENDRES DE 9 A 14 h.

BIBLIOTECA PÚBLICA OCTAVI VIADER I MARGARIT

C/ SURIS, 28-34 17220 SANT FELIU DE GUÍXOLS
TEL. 972 32 40 57 FAX. 972 32 73 39
E-MAIL: biblioteca@guixols.cat
HORARI: DIMARTS, DIJOUS, DIVENDRES I DISSABTES DE 10 A 13.30 h.
I DE DILLUNS A DIVENDRES DE 17 A 21 h.

JOVENTUT (punt d'informació juvenil-casal de joves)

C/ MALL, 61 (Edifici de les Vetlladores)
17220 SANT FELIU DE GUÍXOLS
TEL. 972 32 73 60 FAX. 972 32 71 60
E-MAIL: pij@guixols.cat
HORARI D'HIVERN: DILLUNS, DIMARTS I DIJOUS DE 17 A 20 h.
DIMECRES I DIVENDRES DE 16 A 20 h.
HORARI D'ESTIU (juliol i agost): DE DILLUNS A DIVENDRES DE 8 A 15 h.

MUSEU D'HISTÒRIA

PL. MONESTIR, S/N 17220 SANT FELIU DE GUÍXOLS
TEL. 972 82 15 75 FAX. 972 82 15 74
E-MAIL: museuhistoria@guixols.cat
HORARI (juliol, agost i setembre): DE DILLUNS A DISSABTE DE 10 A 13 h. I DE 16 A 20 h. DIUMENGE I FESTIUS DE 10 A 13 h.

OFICINA MUNICIPAL DE TURISME

PL. MERCAT, 28 17220 SANT FELIU DE GUÍXOLS
TEL. 972 82 00 51 FAX. 972 82 01 10
E-MAIL: turisme@guixols.cat
HORARI: DE DILLUNS A DISSABTE DE 10 A 13 h. I DE 16 A 19 h.
DIUMENGES I FESTIUS DE 10 A 14 h. A PARTIR DEL 21 DE JUNY, OBERT
CADA DIA DE 10 A 14 h. I DE 16 A 20 h.

PLA LOCAL DE NOVA CIUTADANIA

C/ GRAVINA, 39-41 17220 SANT FELIU DE GUÍXOLS
TEL. 972 82 10 91 / 972 82 03 29 FAX. 972 82 20 89
E-MAIL: novaciutadania@guixols.cat
HORARI: DILLUNS I DIJOUS DE 9 A 19 h. DIMARTS, DIMECRES I DIVENDRES DE 9 A 14 h.

SERVEI MUNICIPAL D'EDUCACIÓ OME (oficina municipal d'escolarització)

C/ PENITÈNCIA, 10 (Casa Albertí) 17220 SANT FELIU DE GUÍXOLS
TEL. 972 82 08 10 FAX. 972 32 27 72
E-MAIL: educació@guixols.cat
HORARI: DE DILLUNS A DIVENDRES DE 10 A 14 h.
HORARI D'ESTIU (juliol i agost): DE DILLUNS A DIVENDRES DE 10 A 13 h.
HORARI DURANT LES VACANCES ESCOLARS DE NADAL
I SETMANA SANTA: DE DILLUNS A DIVENDRES DE 10 A 13 h.

SERVEI MUNICIPAL D'ESPORTS

C/ CALLAO, S/N - ZONA ESPORTIVA LA CORCHERA
TEL. I FAX 972 82 03 16
E-MAIL: esports@guixols.cat
HORARIS D'OFICINA: DE DILLUNS A DIVENDRES DE 9 A 13 h.
ACTIVITATS ESPORTIVES DE LES ESCOLES I DE CLUBS ESPORTIUS:
GIMNÀSTICA I ENTRENAMENTS DE DILLUNS A DIVENDRES
DE 9 A 13 I DE 15 A 24 h.
COMPETICIONS: DISSABTES I DIUMENGES, SEGONS CALENDARI.

SERVEI D'OcupACIÓ MUNICIPAL I

SERVEI D'ASSESSORAMENT D'EMPRESES

PL. MERCAT, 6-9 17220 SANT FELIU DE GUÍXOLS
TEL. 972 32 70 33 FAX. 972 32 69 17
E-MAIL: industria@guixols.cat
HORARI: DE DILLUNS A DIVENDRES DE 9 A 13 h.

SERVEI DE PREMSA

PL. MERCAT, 6-9 17220 SANT FELIU DE GUÍXOLS
TEL. 609 75 35 85
E-MAIL: premsa@guixols.cat
HORARI: A HORES CONVINGUDES

TEATRE AUDITORI MUNICIPAL

C/ CALLAO, S/N 17220 SANT FELIU DE GUÍXOLS
TEL. 972 82 01 59
E-MAIL: teatre@guixols.cat
HORARI: A HORES CONVINGUDES

l'arjau

REVISTA CULTURAL

Ajuntament de Sant Feliu de Guíxols

Núm. 57 AGOST 2008

Ajuntament de
Sant Feliu de Guíxols